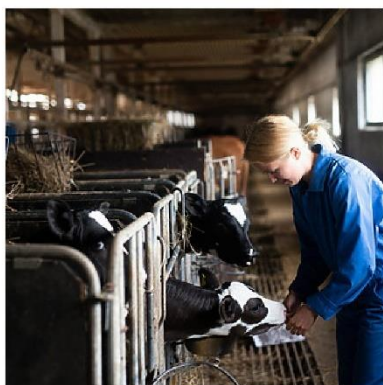

Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

SAMRÅD – APRIL 2025

Planeringsförutsättningar tillhörande den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter

Upprättad i april 2025 av Samhällsbyggnadsförvaltningen,
Plankontoret, Trollhättans Stad.

Diarienummer: PLAN.2022.570

Planeringsförutsättningarna består av dessa dokument:

- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter:
Planeringsförutsättningar, upprättad i april 2025 (denna handling)
- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter: Planeringsförutsättningar
– Norra Björke, upprättad i april 2025
- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter: Planeringsförutsättningar
– Åsaka, upprättad i april 2025
- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter: Planeringsförutsättningar
– Velandå, upprättad i april 2025
- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter: Planeringsförutsättningar
– Sjuntorp, upprättad i april 2025
- FÖP för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter: Planeringsförutsättningar
– Upphärad, upprättad i april 2025

INNEHÅLL

Inledning	5
Viktiga begrepp och förkortningar	5
Trollhättans landsbygder idag	9
Fritidshusområden	11
Bygden Edsvid.....	12
Bygden Gärdhem	16
Bygden Fors / Rommele	23
Bygden Lagmansered	29
Befolkningsutveckling	31
Kommunikationer	33
Gång- och cykeltrafik	33
Vägtrafik	35
Kollektivtrafik	36
Tågtrafik	40
Naturmiljö	41
Skyddad natur	41
Naturskydd.....	43
Biotopskydd	44
Naturvårdsplan	45
Strandskyddsområde.....	46
Natura 2000	46
Tätortsnära natur	46
Landskapskaraktär	48
Friluftsliv	50
Riksintresse för friluftsliv	51
Kulturmiljö	53
Trollhättans kulturmiljö.....	53
Plan- och bygglagen (PBL)	54
Kulturminneslagen (KML)	54

Områden av riksintresse för kulturmiljön inom Trollhättans landsbygder och mindre tätorter	55
Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	55
Kulturmiljöprogram.....	56
Kulturmiljöutredning för de mindre tätorterna, 2024.....	56
Service.....	58
Skola och förskola.....	59
Kultur och fritid	59
Vård och omsorg	60
Träffpunkter	60
Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning	61
Kan Trollhätteborna äta sig mätta?.....	63
Åsaka, Gärdhem och Velande.....	63
Tunhemsslätten	64
Björke.....	64
Teknisk försörjning	64
Vatten och avlopp	64
Avfall	66
Hälsa och säkerhet	66
Farligt gods	66
Förorenad mark	67
Radon.....	67
Klimatförändringar och klimatanpassning.....	68
Översvämningsrisk.....	68
Ökad temperatur	69
Geoteknik	69
Risker för ras, skred och erosion	69
Vatten.....	77

Inledning

I samband med att en ny fördjupad översiktsplan tas fram för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter har planområdets förutsättningar för vidare utveckling undersökts. Syftet med detta dokument, och tillhörande dokument med planeringsförutsättningar för varje tätort, är att redovisa planområdet och tätorternas förutsättningar som de ser ut idag för att ge en djupare förståelse för vilka möjligheter och hinder som existerar samt hur dessa har påverkat de ställningstaganden som gjorts i planförslaget. Förutsättningarna som beskrivs i detta dokument följs upp med ställningstaganden i FÖP:ens huvuddokument med planförslaget.

Planeringsförutsättningar för varje mindre tätort sammanfattas i separata dokument specifika för varje tätort. Här sammanfattas planeringsförutsättningar för Trollhättans landsbygder.

Viktiga begrepp och förkortningar

Barnperspektiv

Utgör vuxnas perspektiv på vad som är bra för barnen.

Barnrättsperspektiv

Då barnets fulla människovärde erkänns och respekteras och därmed inte diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller liknande skäl.

Biologisk mångfald

Variationsrikedomen inom arter, mellan arter och av ekosystem.

By

En namngiven ort bestående av minst två närliggande gårdar eller torp på landsbygden, eller en samling av gårdar som är eller varit en samfällighet för gemensamt ägande och brukande av viss mark och skog.

Bygd

Ett bebyggt område i landsorten vilket utgör en historisk, kulturell och geografisk enhet. Kan utgöra ett område som är större än en by, exempelvis en ö eller en socken.

Dagvatten

Regn-, spol- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor, eller på genomsläpplig mark via diken eller ledningar till sjöar och vattendrag, eller till reningsverk.

Demografi

Befolkningens fördelning, storlek och sammansättning. Det kan avse ålder, kön, yrke, inkomst, religion, etnicitet, intressen, utbildning, civilstånd eller annat.

Ekosystemtjänster

Funktioner i naturen som förser samhället med grundläggande resurser som rent vatten, ren luft, mat, naturupplevelser och reglering av det lokala klimatet. Sådant vi ofta tar för givet men är avgörande för vårt välmående och våra livsvillkor.

Flerbostadshus

Bostadshus med fler än tre bostadslägenheter. Flerbostadshus kan även innehålla lokaler.

FÖP

Förkortning av fördjupad översiktsplan

Förtätning

Nybyggnation inom eller i nära anslutning till tätort som bidrar till högre befolknings- och/eller bebyggelsetäthet i hela eller del av tätorten.

Gestaltning

Gestaltning är att genom detaljer, färg, form och material utforma exempelvis en byggnad eller en offentlig miljö på ett medvetet sätt.

Grundläggande samhällsservice

Tillgång till grundskolor, vårdcentral och livsmedelsbutik utgör ett grundläggande behov och en förutsättning för jämlika livsvillkor

Grön- och blåstruktur

Är ett sammanhängande system av områden, exempelvis parker, naturmark, sjöar och vattendrag.

Grönområden

Mark i kommunen som täcks av grönska och inte av byggnader eller hårdgjord yta, till exempel naturområden, parker, planteringar eller gräsmattor.

Hållbar utveckling

Utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Det hållbara samhället är ett samhälle där ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö.

Jämlikhet

Att alla ska ha samma möjligheter och levnadsvillkor oavsett bostadsort, ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, sexualitet, religion med mera.

Jämställdhet

Att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet.

Klimatanpassning

Åtgärder som syftar till att skydda samhälle och miljön från de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra för mark, vatten och bebyggelse.

Klimatpåverkan

Den påverkan mänsklig aktivitet eller naturliga fenomen har på klimatet.

Kommersiell service

Handel med dagligvaror, sällanköpsvaror samt hushållsnära service som frisör, tandläkare med mera.

Kyrkby

Bebyggelse som vuxit upp kring en sockenkyrka. Ofta med en kärnbebyggelse med prästgård och klockarbostad. I närheten även bebyggelse såsom fattigstuga, senare ålderdomshem, sockenstuga, handelsbod, skola med lärarbostad och tiondebod.

Mötesplats

Platser där människor möts och interagerar i någon form. Parker, torg, lekplatser, idrottsplatser, ungdomsgårdar eller hundrastgård är exempel på detta. Mötesplatser kan både vara kommersiella och ickekommersiella.

Offentlig service

Den service som regleras eller ges av samhället i form av förskola, skola, äldreomsorg och sjukvård.

Planområdet

Den geografiska avgränsningen för FÖP Trollhättans landsbygder och mindre tätorter

Småort

Samlad bebyggelse med 50 – 199 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 150 meter. Syftar i den fördjupade översiktsplanen på: Lindveden, Gärdhem, Sjölanda, Kalltorp/Ålstad, Bjurdammen, Heden, Stubbered, Garnviken, Gräsviken och Rommele

Socken

Ett område utanför städer med flera intilliggande byar eller tätorter som tillsammans delar på en kyrka med prästgård och kyrkogård.

Stationssamhälle

Ett samhälle som vuxit upp kring en järnvägsstation. I många fall skedde en snabb utveckling av dessa samhällen med industriell verksamhet, särskilt i så kallade järnvägsknutar där banor anslöt till varandra.

Tillgänglighet

Möjligheten för en viss grupp människor att kunna nå en viss plats eller funktion för att uträtta ett ärende. Avstånd, tid och kostnad är parametrar som brukar tas med i bedömningen. Ordet tillgänglighet kan även användas i betydelsen tillgänglighet för funktionshindrade.

Tätort

Ett tätbebyggt område med minst 200 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter. Syftar i den fördjupade översiktsplanen på de fem tätorterna: Norra Björke, Åsaka, Veland, Sjuntorp och Upphärad.

ÖP

Förkortning av översiktsplan

ÖP 2013

Den gällande översiktsplanen i Trollhättans kommun, antagen 2014

Trollhättans landsbygder idag

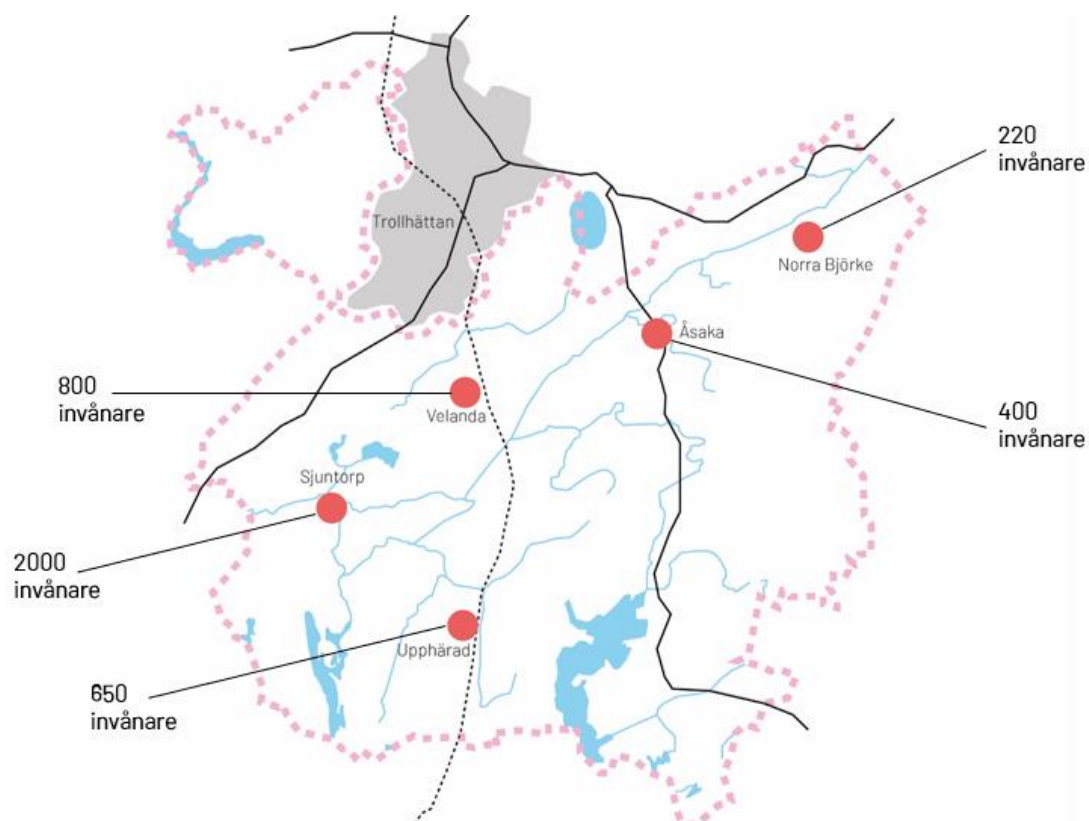
I Trollhättans kommun bor 85% av kommunens invånare i centralorten Trollhättan. Av dem som bor utanför centralorten bor lika många i kommunens övriga tätorter som på landsbygden. Kommunens mindre tätorter är Upphärad, Sjuntorp, Veland, Åsaka samt Norra Björke. Orterna har spridda geografiska lägen inom kommunen och erbjuder viss lokal service.

En positiv utveckling av boende, service och arbetstillfällen i dessa tätorter har stor betydelse för, och gynnar möjligheten till utveckling också av, omgivande landsbygd och småorter. En relativt hög andel av kommunens bostäder och kommunala och kommersiella serviceutbud är koncentrerat till centralorten. De mindre tätorternas utbud kan devis ses som komplement till det utbud som finns i centralorterna. Den kommersiella och offentliga servicen i de mindre tätorterna har stor betydelse för omkringliggande landsbygd.

Kommunens småtätorter har olika förutsättningar, utmaningar och möjligheter. Den minsta tätorten är Norra Björke där det bor ca 220 invånare och i Sjuntorp, som är den största tätorten, bor det ca 2000 invånare.

För respektive ort finns värden som är specifikt för just den orten och som är viktiga att bevara ur ett långsiktigt perspektiv. Genom att de är mindre tätorter finns det vissa likheter men det finns även en hel del som skiljer dem åt. En grundläggande förutsättning för långsiktiga satsningar inom en ort är att den inte ska ske på bekostnad av utvecklingen i andra orter. Det är därför viktigt att noggranna avvägningar och analyser görs både ur ett ortsperspektiv och ur ett kommunperspektiv för att ge ett så bra resultat som möjligt.

I detta dokument beskrivs de olika bygderna övergripande. För mer info om varje mindre tätort, se de separata dokumenten med planeringsförutsättningar för varje tätort.

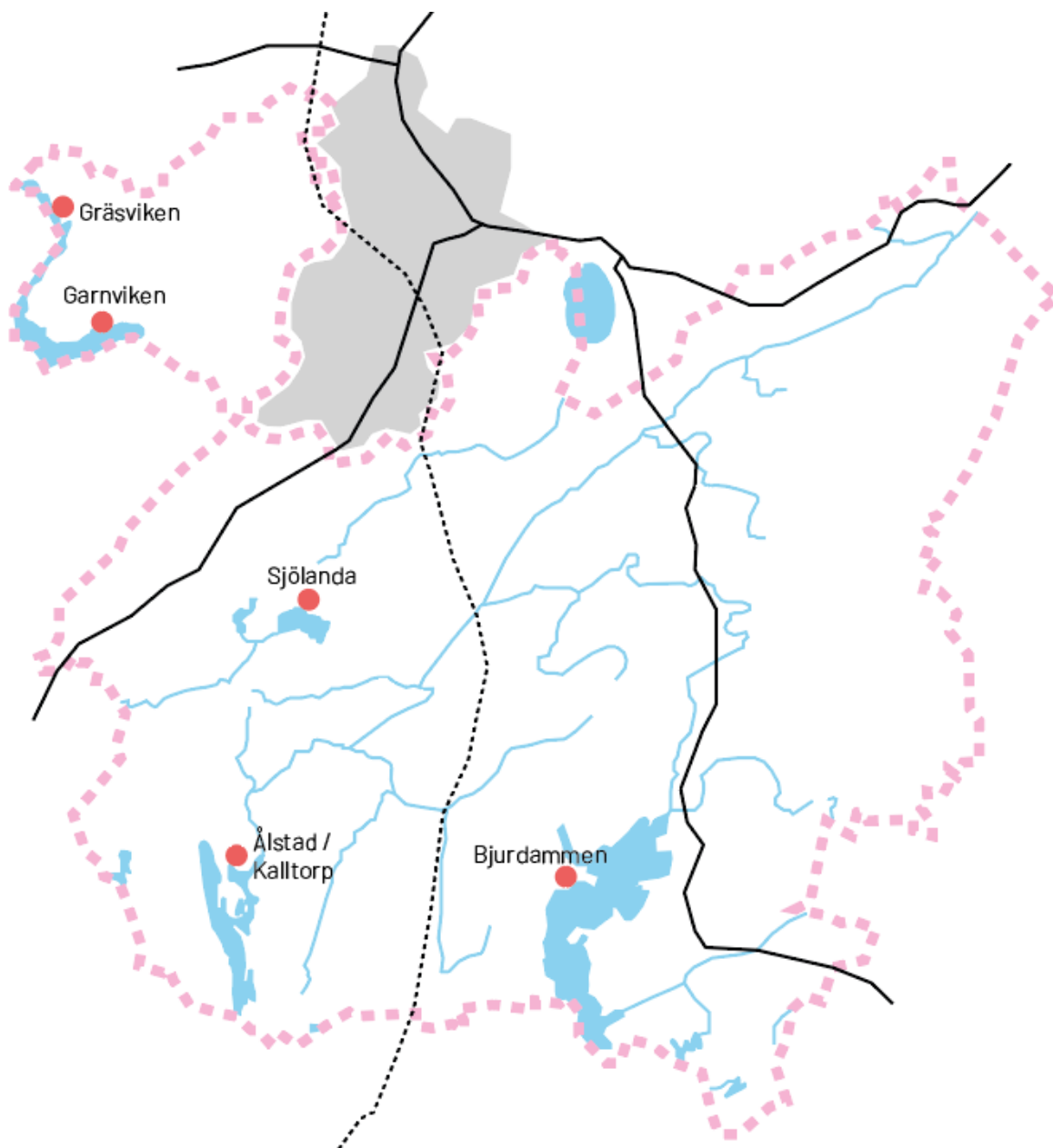
Figur 1. Karta som visar FÖP:ens geografiska avgränsning samt hur många invånare som bor i varje tätort.

Figur 2. Karta som visar Trollhättans landsbygders olika bygder samt tätorter.

Fritidshusområden

I Trollhättans kommun finns ett flertal områden med koncentrerad fritidsbebyggelse. De ligger uteslutande i anslutning till kommunens sjöar. Områdena är av intresse för helårsbosättning och en stor andel av husen används redan på detta vis.

Bygden Edsvid

Figur 3. Bygden Edsvid.

I området bor ca 270 personer. Fritidshusområdena Gräsviken och Garnviken ingår i Edsvid.

Väster om älven är jordbruket koncentrerat till dalgångar och nära staden. Jordarna består av leror, men även lättare jordar med mo- och sandinslag är vanliga. Ett handfull jordbruk finns kvar och drivs som deltidjordbruk. Här har funnits äggproduktion och mjölkproduktion i närtid. Fälten är ofta små och jordbrukslandskapet blir alltmer fragmenterat. Jordbruksmark har tagits i anspråk för byggnation av villor eller villaområden, infrastruktur eller köpcentrum.

Landskapskaraktärsområden inom Edsvid

3 a – Småskaligt dalgångslandskap, Edsättersdalen

Edsättersdalen är en väl avgränsad landskapstyp alldeles väster om Trollhättans tätort som fått sitt namn efter landsvägen genom den trånga dalgången. Stråket har haft en väsentlig historisk betydelse som transportled. Gränsen mot omgivningarna går där dalgångens krön övergår i omgivande landskap.

Den långsmala dalgången omges av mjukt sluttande skogbevuxna höjder på ömse sidor. I mitten av dalgången finns sluttande åkrar som är relativt små. Dalgången har två

bäckar som rinner åt var sitt håll från högsta punkten i dalgångens mitt, vid Anered som är vattendelare. Gårdar ligger jämt utspridda i ett stråk längs dalens riktning. De ligger på östra halvan av dalgången som är något högre än dalens botten. De är lokaliserade till små morän- och bergkullar.

Dalens norra mynning är starkt påverkad av infrastruktur, framför allt i delen som ligger i Vänersborgs kommun. Resterande del av dalgången, som ligger i Trollhättans kommun, präglas av ett småskaligt jordbrukslandskap – en småskalighet som ökar i dalgångens södra ände.

Edsvägen är en mycket gammal transportled för transporter förbi Göta älvs fall i Trollhättan. Göta älv utgjorde huvud-saklig förbindelse mellan Västkusten och Vänern där man också når Skaraborg, Dalsland och Värmland. Den gamla landsvägen är än idag den helt dominerande infrastrukturen och enda genomgående väg från norr till söder. Kring vägen orienterar sig bebyggelsen och gårdsvägar ansluter. Landsvägen har en ålderdomlig prägel med sin linjeföring längs den östra kanten av dalgången.

Dalgångens starkt avgränsade topografi och tätorten Trollhättans koncentration kring älven och fallen har sedan lång tid gjort att sambanden i dalgången är mycket starka i nord-sydlig riktning men desto svagare i öst-västlig. Kopplingen till Trollhättans tätort är därför svag trots det nära avståndet. I dalens norra del mynnar tågtunneln och spåren fortsätter i dalens riktning. Norr över passerar järnvägen (Norge/Vänerbanan) Båbergsmotet där E45 och väg 44 möts. Motet omges av verksamhetsområden och avfallsanläggning, alla i Vänersborgs kommun. Längs dalgångens västra del löper en kraftledning.

Jordbruket i dalen domineras av växtodling och hästgårdar. Lite djurhållning är kvar men då främst i form av hästhållning, det finns bland annat ridskolor i dalgången. I den del av tätortsområdet Trollhättan, som ligger omedelbart öster om dalgången, finns Trollhättans största friluftsområde kring skidstugan.

I samband med utökande av tätorten Trollhättan så väntas exploatering i närhet av dalens östra delar i stadsdelen Lärketorpet. En ökad befolkningsmängd nära dalgången kommer troligen leda till att rekreationsområdet kring skidstugan nyttjas för vistelse och friluftsliv i högre utsträckning än idag. Möjligen kan dalgången få en tätare koppling till stadens västra delar för rekreationsändamål.

Mellan Båbergsmotet och E45 söder om Trollhättan finns ett vägreservat instiftat 1990 för att avlasta Trollhättan från genomfartstrafik. Reservatet har inte varit aktuellt att utnyttja genom de senaste decenniernas investeringsplaner från Trafikverket. Vägreservatet finns däremot utpekad i Trollhättans kommuns översiktsplan.

5 a – Myrrikt flackt skogslandskap, Härsmossen

Härsmossen är ett utmarks- och gränsområde mot Vänersborgs kommun. Området är flackt och här finns ett stort antal mossar. Här har också många verksamheter samlats av störande karaktär såsom en större transformatorstation och anslutande luftledningar, skjutbanor och ett par avvecklade avfallsanläggningar i detta karaktärsområde samt anslutande karaktärsområde i söder. Även i Vänersborg finns en avfallsanläggning, skjutbanor och en bergtäkt i närheten av verksamhetsområdet Trestad. I Vänersborg har också flera mossar nyttjats som torvtäkt.

6 a – Måttligt kuperat sprickdalslandskap, Öresjö

Området sträcker sig från Göta älv till kommungränsen i väster och innefattar sjön Öresjö med omkringliggande landskap. Öresjö är en sprickdalssjö med uppbruten bergig strandlinje. I sjön finns en del öar. Från land kan sjöns stränder nås vid fritidshusområden och badplatser. Stora delar av stränderna är dock privata med tomter ned till strandlinjen varför badplatserna är viktiga för allmänhetens tillgång till sjöarna. I övrigt är strandkanterna mestadels skogbevuxna med få vägar som gör stränderna svårtillgängliga.

Garnviken vid Öresjö består av en blandning av gamla fritidshus och nya permanentbostäder. Historiskt har det varit ett sommarstugeområde. Här hade också NOHAB:s arbetsledare en mindre semesteranläggning med ett par tillhörande små stugor. Svenska kyrkan driver en kurs- och lägergård belägen i Gräsviken. Fritidshus finns också längs sjöns stränder vid Viksängen och Hedetorpet. Utmed Öresjös stränder finns kommunala badplats i två badvikar förbundna med en strandpromenad. Kommunen planerar ny gång- och cykelväg mellan tätorten och badplatsen.

Landskapet är i huvudsak skogbeksått men det finns en del inslag av jordbruk. I Gräsviken fanns ett före detta bevarandevårt odlingslandskap. Djurhållningen med betande nötboskap som var en viktig faktor för att bevara de höga natur- och kulturvärdena har sedan flera år upphört.

Öresjö och sjöns utlopp Risån i nordväst ingår som en viktig del av Uddevallas dricksvattentäkt. I området ligger Trollhättans gamla avfallsstation, den är numera sluttäckt och utan användning.

Bygden Gärdhem

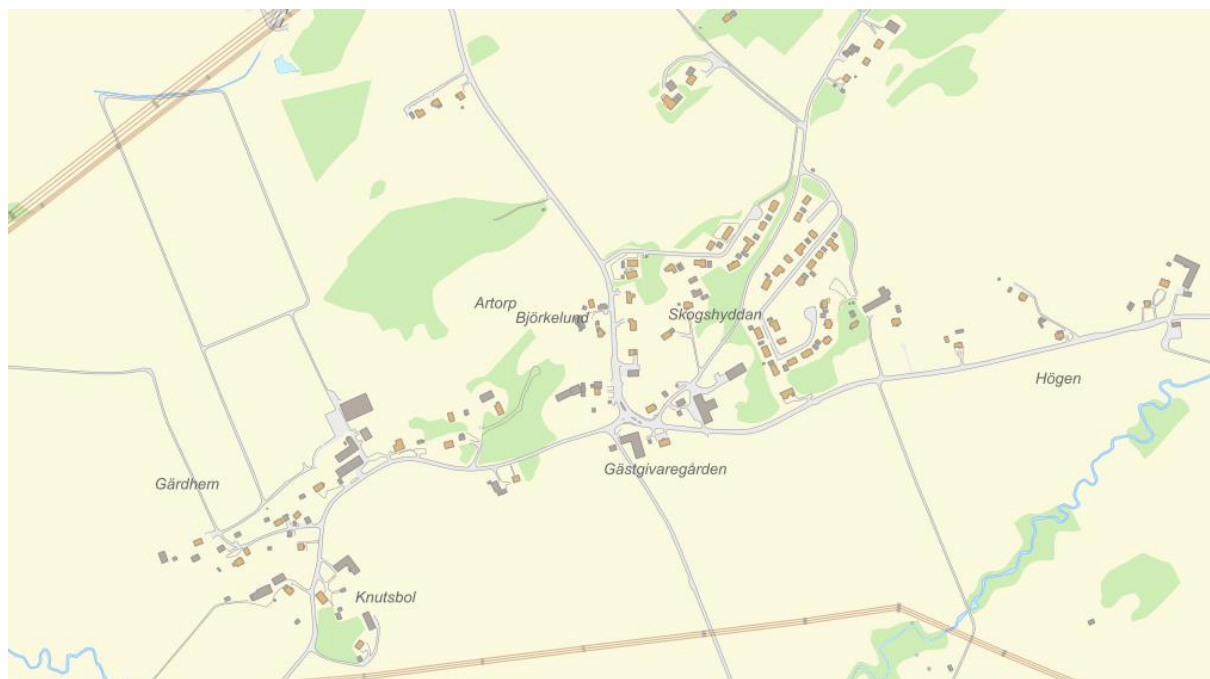
Gärdhem är ett större geografiskt område i anslutning till centralorten. I Gärdhem ingår den mindre tätorten Velanda och småorterna Sjuntorp, Lindveden, Stubbered och Gärdhemsby.

Gärdhemsby

I vattentjänstplanen pekas Gärdhem-Artorp ut som bevakningsområde. Varför detta område är utpekade som bevakningsområde är för att enskilda avloppsanläggningar riskerar påverka vattentäkter vid ett ökat bebyggelsestryck samt att det riskera ha en negativ påverkan på Stallbackaån, vilken rinner ut i Hullsjön.

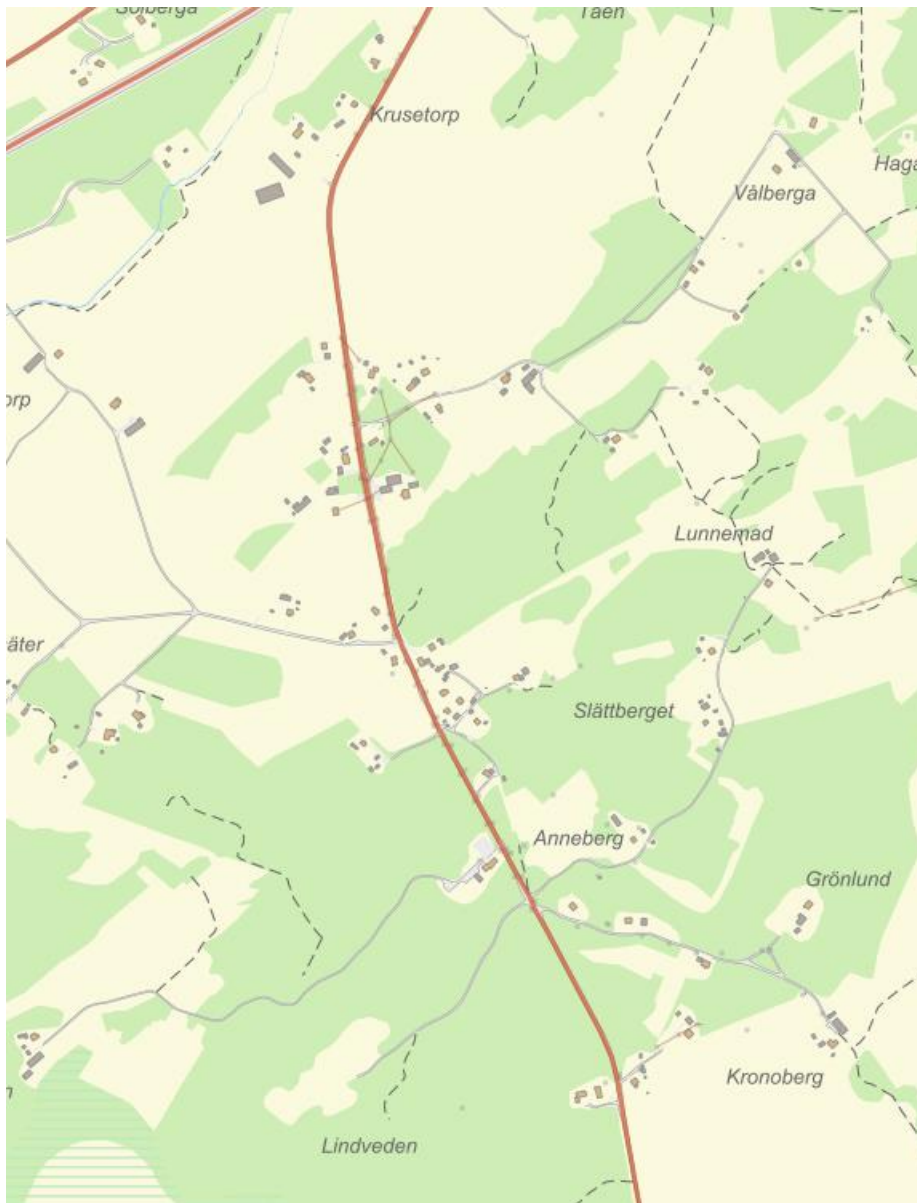
Området berörs av ca 21 fastigheter som idag primärt har enskilt vatten och avlopp samt med ett flertal relativt nya avloppsanläggningar. I området finns det några avtalskunder med kommunalt vatten. Vidare görs bedömningen att det finns ett vist exploateringsstryck i området, vilket baseras på andelen sökta förhandsbesked samt utförd nybyggnation i närområdet. Däremot är området inte utpekade i gällande översiktsplan som ett utvecklingsområde för tätortsutveckling, i stället är det utpekade som landsbygdsområde. Området ligger i närheten till ett befintligt verksamhetsområde för VA och således finns det möjlighet till anslutning.

Figur 4. Gärdhemsby / Gärdhems-Artorp

Lindveden

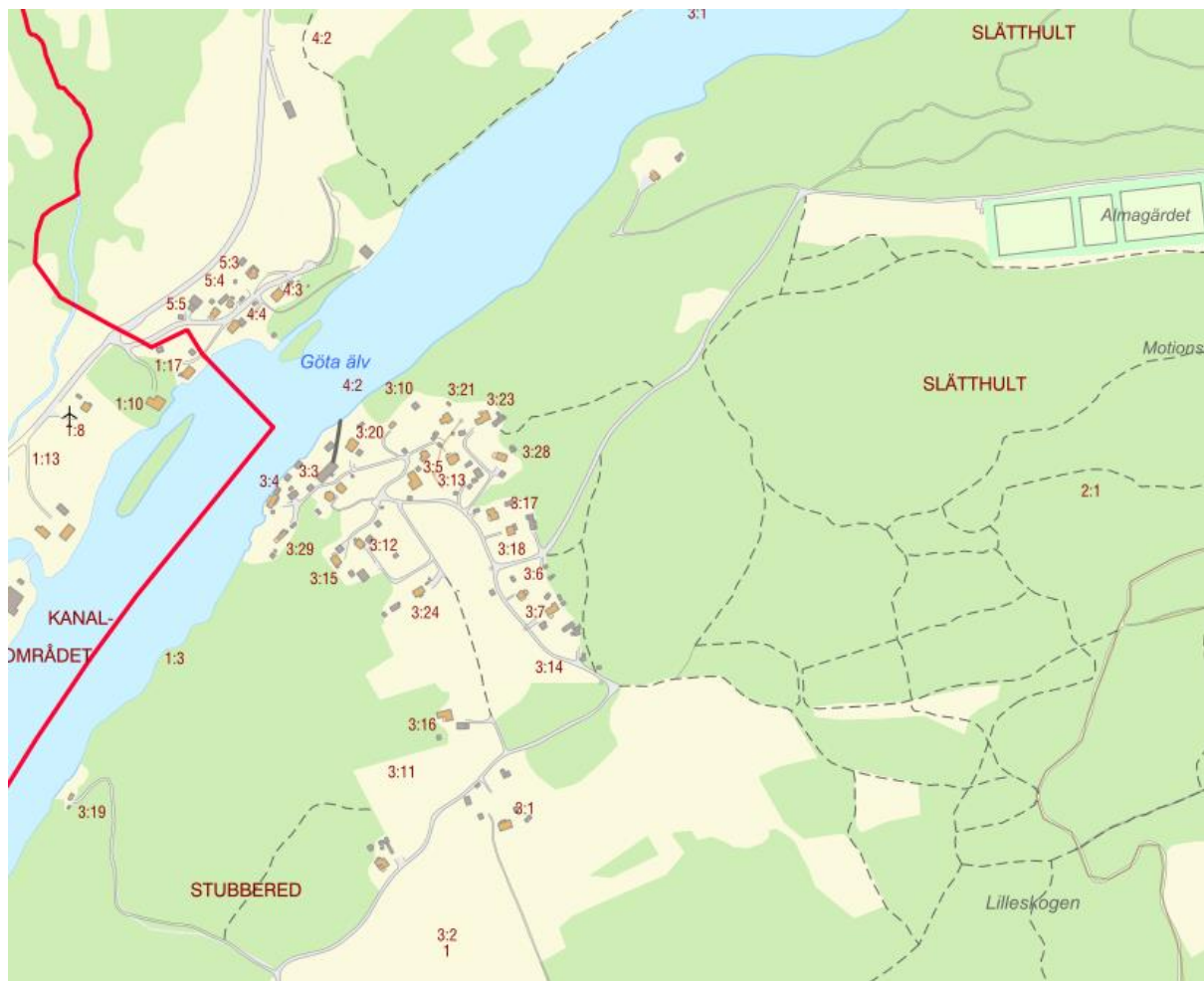
Pågående detaljplan med ca 60 nya bostäder. Längs stråket mellan centralorten och Sjuntorp. Kollektivtrafik och gång- och cykelvägen förväntas färdigställas mellan Glösemosse och centralorten inom något år.

Figur 5. Lindveden.

Stubbered

Är utpekad som "Utredningsområde" i Vattentjänstplanen. Det är 32 fastigheter med enskilda avlopp och finns risk för påverkan av vattentäkter samt Göta älv. Området är i ÖP 2013 utpekad som landsbygdsområde och bedöms ha ett lågt exploateringsstryck. Stubbered ligger nära både Göta älv och Slätthult med idrottsanläggning och motionsspår.

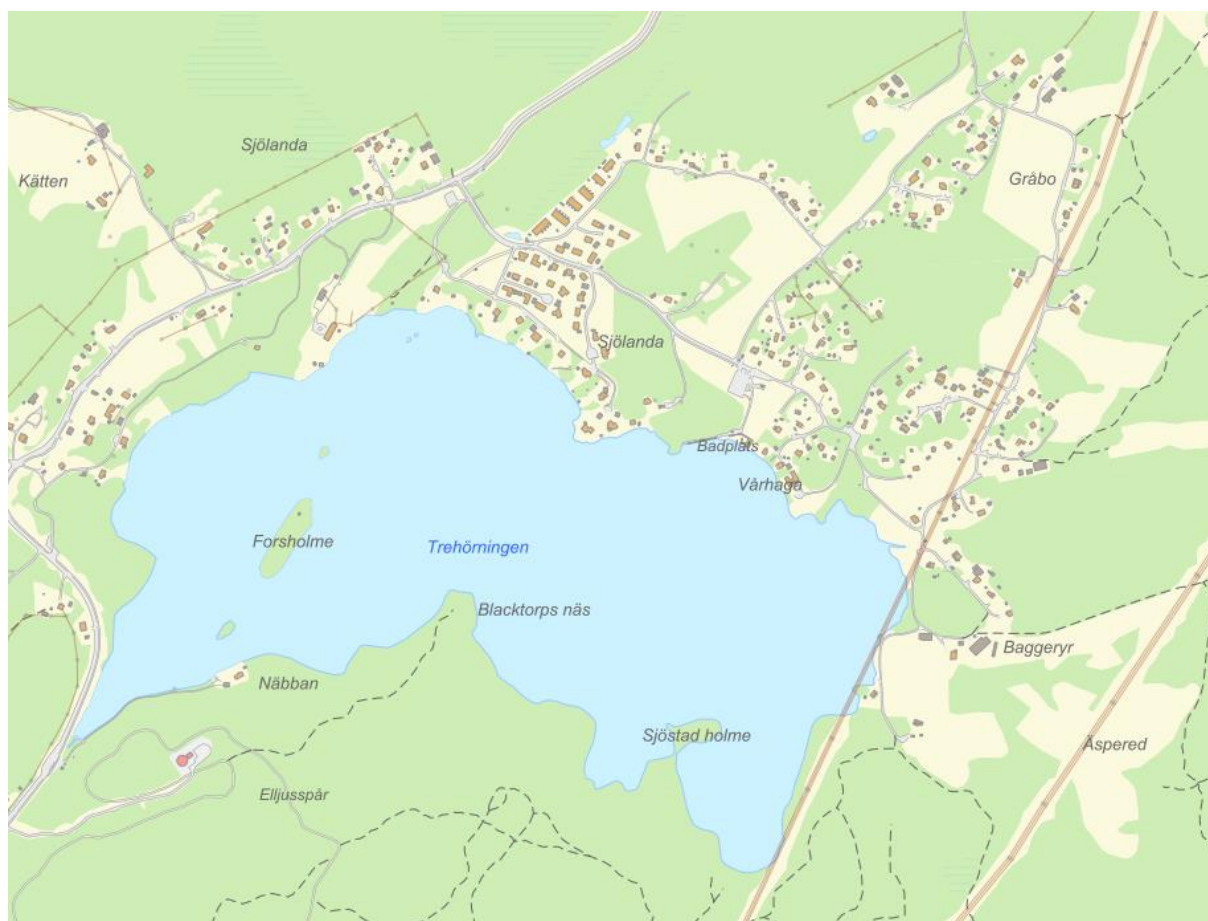

Figur 6. Stubbered

Sjölanda

Sjölanda längs vägen mellan Sjuntorp och Trollhättan är en av småorterna i kommunen som växer snabbast. Genom exploateringsprojekt växer Sjölanda ihop med Vårhaga på norra sidan Trehörningen. Söder om Trehörningen tar bebyggelsen i Sjuntorp vid. Området är utpekad som LIS-område (landsbygdsutveckling i strandnära läge) i Översiktsplanen från 2013 och sedan dess har två detaljplaner tagits fram och byggts ut.

Karaktärsområdet är skogsdominerat, kuperat och innehåller sprickdalssjöarna Trehörningen, Liperedssjön och Smörsömlingen. Trehörningen och Liperedssjön är uppdämda sjöar, reglerade med vattendom. Sjöarna har oregelbundna och uppbrutna strandkanter. Norr om Upphärad ligger även Sjökullesjön som kan vara en dödissjö med en mjukare form. Genom landskapet flyter Slumpån i en större sprickdal.

Figur 7. Sjölanda.

Landskapskaraktärsområden inom Gärdhem

1 a – Öppet slättlandskap - Gärdhemsslätten

Det öppna slättlandskapet ligger på den plana urbergsytan subkambriska peneplanet. Detta tillsammans med en bördig lerjord ger Trollhättans bästa förutsättningar för jordbruk. Geologiskt har slätten samband med det stora västgötska slättlandskapet runt Lidköping och Skara. Gårdar och bostadshus ligger på små berg- och moränryggar och Hunneberg är ständigt i fonden. Slättlandskapet fortsätter i Vänersborgs kommun upp till Vargön. Gränsen mot omgivande landskapstyp i söder och öster är dragen där den övervägande öppna karaktären övergår i en småskalig och mosaikartad uppbyggnad

Hela området karaktäriseras av sin plana topografi som tvärt upphör vid Hunnebergs branter som utgör en fond från hela slätten och utgör en påminnelse om just vilken slätt man befinner sig på. Området har tre nyckelkaraktärer: åkrar, bebyggelse på små höjder och vattenelement i form av diken, bäckar och Hullsjön. De uträtade diken saknar oftast träd och sly och avskiljer de stora åkrarna. Jordbruket är till stor del växtodling som bedrivs på ett modernt och rationellt sätt.

Den äldre bebyggelsen består av gårdar som ligger utskiftade på slätten, ofta på åkerholmar eller mindre höjder. Gårdarna består vanligen av mangårdsbyggnad, ladugård, maskinhall, uthus och trädgård. Vid trädgårdens kant mot åkrarna finns ofta en trädridå. Mangårdsbyggnaden är ofta ett två- eller en och en halvvåningshus i trä målat gult eller rött, men det förekommer också tegelhus. Ekonomibyggnaderna är allt som oftast faluröda. Det finns även äldre bostadshus utan tillhörande gård. För dessa varierar utseendet mer och mexisten, trä, tegel och olika kulörer förekommer. Mitt på slätten ligger Hullsjön som är en grund och nästan cirkelformad sjö med mjuka strandkonturer. Hullsjön omfattas av två skydd, dels utgör det ett naturreservat, dels är Hullsjön och området runt den landskapsbildsskyddat. Stora delar av slättlandskapet är av riksintresse för naturvård.

Området runt Härstad (Vänersborgs kommun) är särpräglad i och med att det är en mycket utskiftad byggd. Inga gårdar ligger kvar på bytomten.

Den stora övervägande markanvändningen är jordbruk, och framför allt växtodling på rationellt och modernt sätt. Hunneberg utgör en fond och är synligt från hela området. Historiskt har området länge använts till odlingsmark och bosättningar. Det finns belägg för att fullåkersbygden varit kraftigt uppodlat sedan 1700-talet. Här finns kyrkoruiner i Gärdhem och Hullsjö. Vägen väster om Hullsjön ner till Trehörningen har en lång historia. Den slingrar sig mellan gravar och fossil åker från järnåldern och området var då och fram till slutet av medeltiden en centralbyggd.

Hullsjöns utbredning har varierat under historien, ibland har den varit större än den är idag, men den har också varit helt torrlagd. Hullsjön rör sig sakta mot öst på grund av de förhärskande västliga vindarna som riktar vågsvallat mot sjöns östa strandkant som långsamt eroderas. Hullsjöns betydelse som fågelsjö har under senare tid minskat. Omfattande övergödning och minskade vattenståndsvariationer har påverkat fågelfaunan negativt där ett antal typiska slättsjöarter har försvunnit eller minskat kraftigt.

Här har som på samma sätt i övriga jordbrukssverige skett en övergång från blandjordbruk med djurhållning till gårdar med enbart spannmålsproduktion. Detta leder till att marker som tidigare varit betesmarker antingen införlivas i åkrar eller mister sin hävd och blir ruderatmarker eller växer igen. På dessa platser finns ibland den nyare bebyggelsen. Inom landskapstypen finns två exempel på en trend inom jordbruket som kan bli större i framtiden, nämligen alternativa jordbruk. Detta kan exempelvis vara fruktodling, gårdar som odlar för att sälja direkt via gårdsförsäljning och gårdar som på ett eller annat sätt försöker gå från det konventionella jordbruket. Det sker till exempel på Lundens gård som odlar ekologiskt och använder gamla växtsorter. De har också börjat med äppelodling. Många av åkrarnas randzoner har historiskt varit utnyttjade som betesmarker. Allt eftersom antalet betesdjur minskat så har även hävden av dessa områden upphört.

Landskapstypen har det största exploateringstrycket i kommunen, tätorterna exkluderat. Det är en eftertraktad boendeform att bo lantligt men tätortsnära. De nya bostäderna är ofta villor i en till två plan, ofta vita, och ofta med en strikt trädgård. Dessa bostadshus uppförs ofta på impedimenten, åkerholmarna. I och med detta ändras landskapsbilden och landskapet uppfattas mindre som ett jordbrukslandskap.

Bygden Fors / Rommele

Tätorter Sjuntorp och småorterna Heden/Gröndal, Rommele och Kalltorp/Ålstad ingår inom Fors/Rommele.

Heden-Gröndal

Området är utpekad som "Utredningsområde" i Vattentjänstplanen. Det är 79 fastigheter i området, av dessa är det 28 st som i första hand bedöms ha ett behov av gemensamma lösningar. Hänsyn behöver tas till skredrisk nära älven för Heden-Gröndal, vid bedömning av möjlighet att ansluta. Det är tätt mellan tomterna samt små tomter i delområdet med 28 fastigheter. Nära Göta älv som är vattenskyddsområde och risk för påverkan på vattentäkter samt risk för påverkan på Göta älv. Del av området ligger inom zon med medel till hög skredrisk enligt SGLs skredkartering från 2009-2012. Det finns visst intresse för exploatering i området.

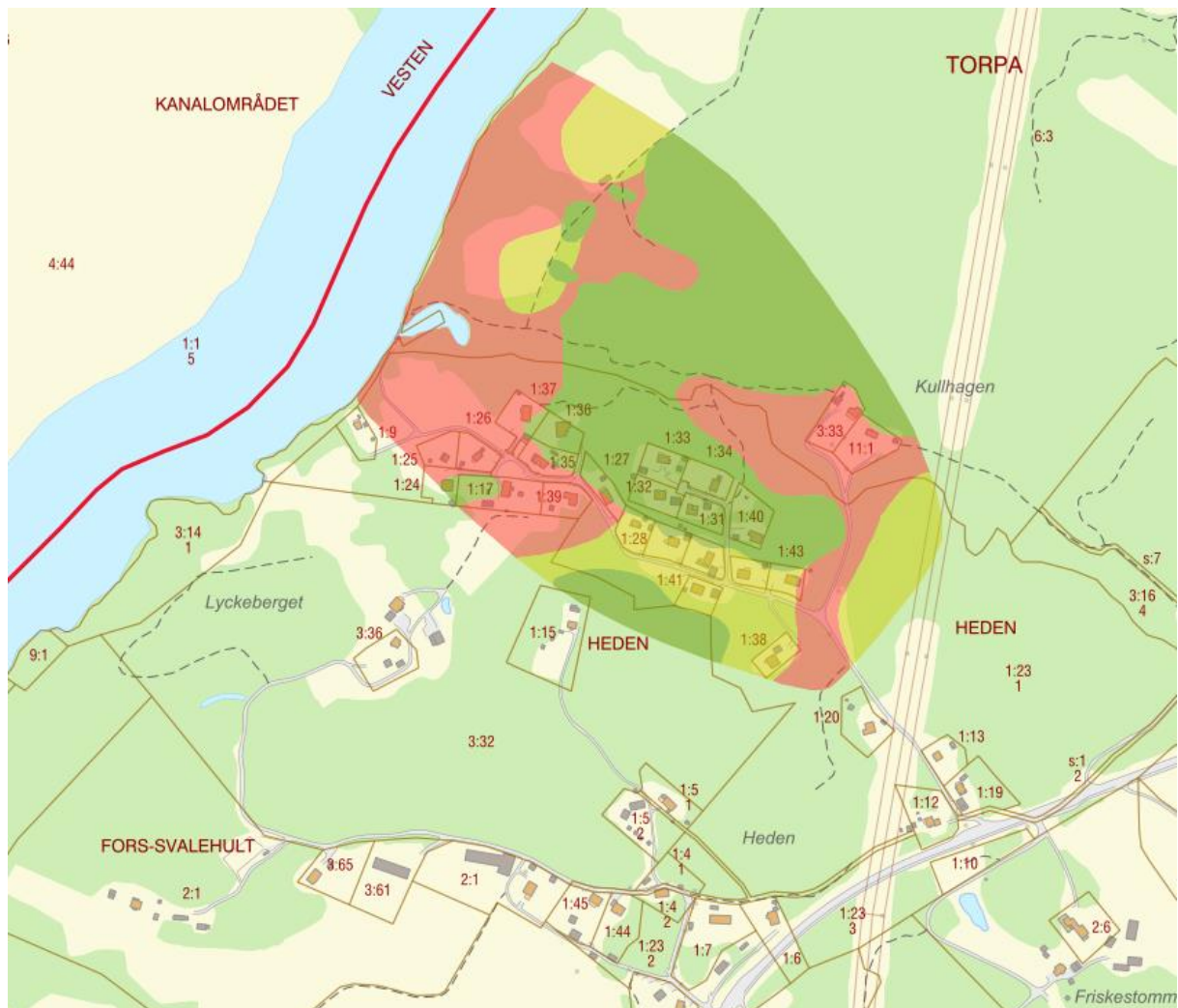
I den översiktliga stabilitetsutredningen som tagits fram för delar av Trollhättan står det att bebyggelsen utgörs av utspridda småhus i brant slänt från ett fastmarksparti ned mot Göta älv. Närmast vattnet avslutas slänten med en 6-7 m hög ravinkant. Vid fältbesiktningen noterades omfattande erosion med flera vegetationsfria ytor samt

nedfallna träd. Längs de två bäckar som rinner genom området har kraftig erosion noterats närmast utflödet. Utmed älven har erosionsskydd av sprängsten lagts ut. Fältundersökningar visar mindre lager av siltig lera underlagrat av finkornig sand. De flackare områdena närmast älven bedöms ytgöras av mäktigare lerlager med stort siltinnehåll, erosionen tyder på viss jordflytning.”

Den mesta bebyggelsen ligger på eller i närheten av fastmark. Den branta lutningen medför dock att en stor del av området markerats trots förmodade små jorddjup. Närmare älven har omfattande erosion noterats. Då ett kraftigt erosionskydd lagt ut mot älven anses inte risken för skred i älvkanten vara överhängande. Dock bedöms erosion i slänt samt längs bäckarna fortsättningsvis vara kraftig med jordbortsköljning samt bedömningsvis mindre erosionsras/skred. Främst bedöms erosionen vara kritisk vid den södra bäckens utlopp.

Figur 8. Heden-Gröndal

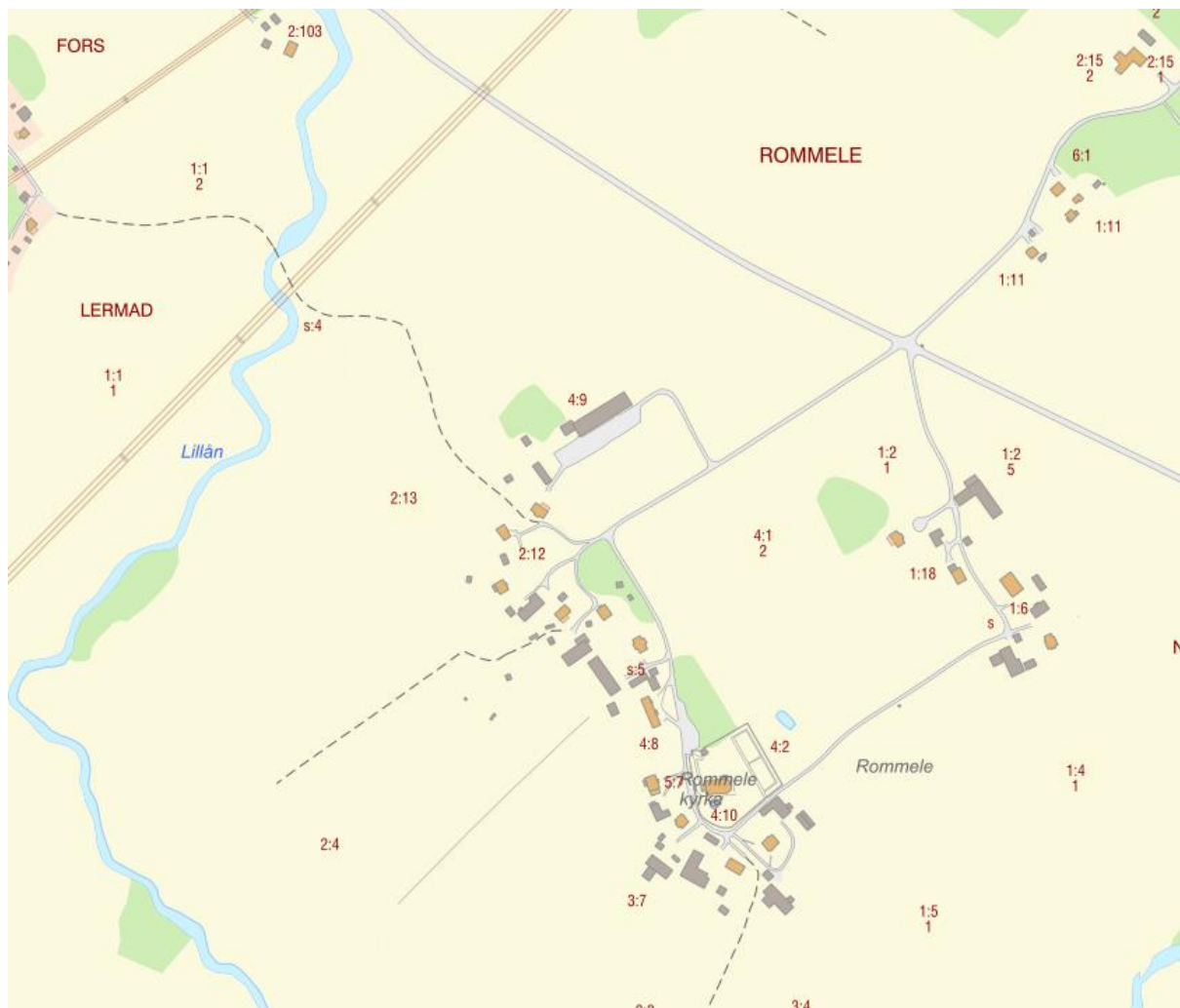

Översiktlig stabilitetskartering SRV

- Stabilitetszon 1
- Stabilitetszon 2
- Stabilitetszon 3

Rommele

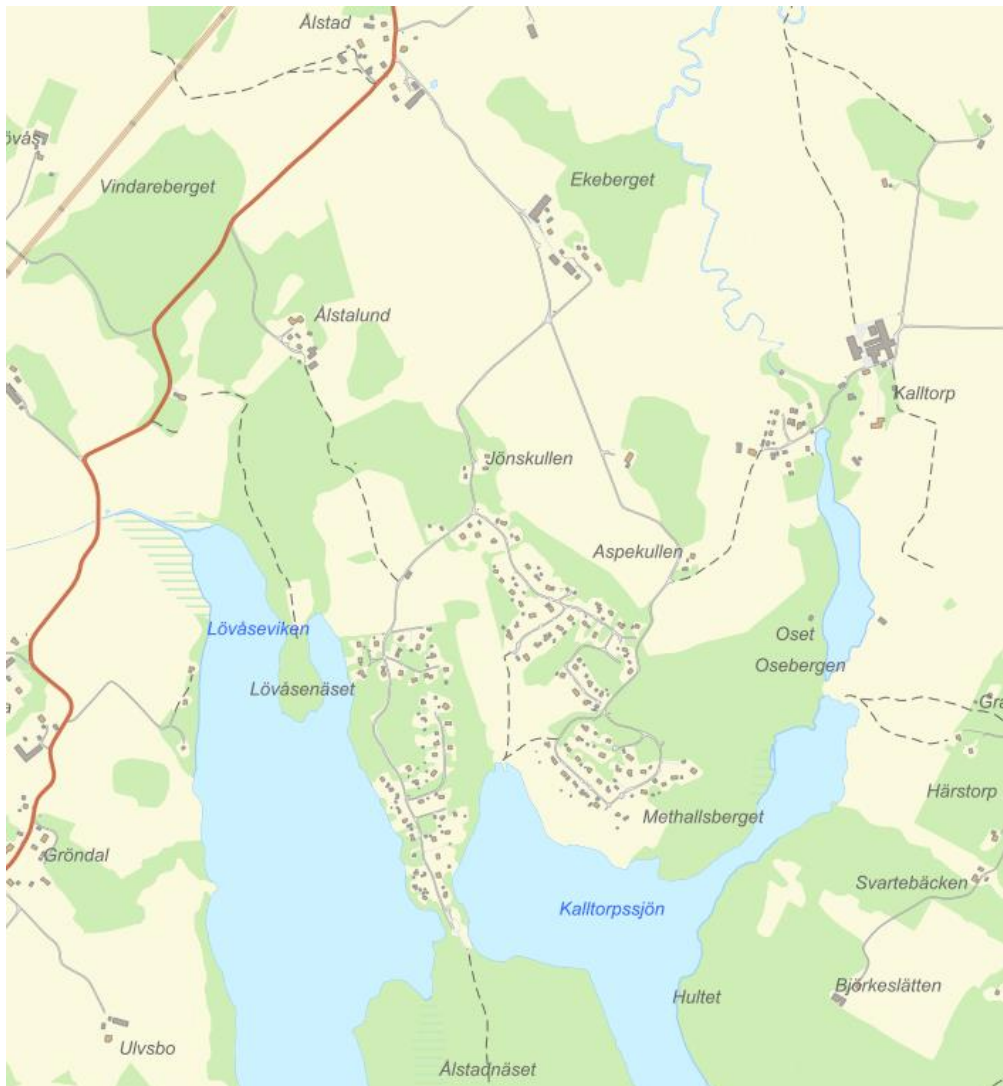
Rommele är ett litet samhälle som strukturellt skiljer sig från övriga bebyggelsen. Det är en oskiftad by och här ligger gårdarna samlat kring Rommele kyrka och prästgård. Rommele är, tack vare sin bevarade struktur, riksintresse för kulturmiljövård. Kyrkbyns oskiftade och ålderdomliga karaktär är känslig för förändring på grund av dess kulturhistoriska värde och läsbarhet.

Figur 9. Rommele.

Kalltorp/Ålstad

Området är beläget vid Gravlången och utpekat som "Utbyggnadsområde" i Vattentjänstplanen. Det är ca 114 fastigheter som idag har enskilt vatten och avlopp. Området är tätt bebyggt och det finns risk för påverkan på egna och grannars vattentäkter, samt påverkan på Gravlången som är svårt att lösa med enskilt avlopp. Området är kuperat och det är svårt att lösa vatten- och avloppsfrågorna med enskilda anläggningar. Kväve- och fosforutsläpp kan ske i sjön Gravlången. Trots att området inte är utpekat för någon större utbyggnad i översiktsplanen utan benämns som landsbygdsområde bedöms det finnas ett exploateringsstryck. I direkt angränsning finns planlagd mark för bebyggelse i ca 50 tomter. Förfrågningar angående dessa har inkommit till Samhällsbyggnads-förvaltningen men i nuläget bedrivs ingen aktiv utbyggnad. Överföringsledningen mellan Upphärad och Sjuntorp är idag hårt belastad. Åtgärder behöver utföras i Sjuntorp och Upphärad för att minska tillskottsvattnet. Lämplig anslutningspunkt är i Sjuntorp, ca 2,5 km från området.

Figur 10. Kalltorp/Ålstad

I den översiktliga stabilitetsutredningen som tagits fram för delar av Trollhättan står det att bebyggelsen ligger till större delen på eller i anslutning till fastmark. Från bergspartier i området sluttar marken oftast svagt ned mot sjön. Fältundersökningarna tyder på att jordlagren utgörs av fast siltig lera överlagrad av en mäktig torrskorpa. Jordmäktigheten bedöms till ca 10 m. Då marken är flack samt jordlagren utgörs av fast lera har säkerhetsfaktorerna blivit höga vid beräkningarna. Flertalet hus ligger dessutom på eller i närheten av berg. De nu markerade områdena har för brant lutning för att kunna avskrivas, men inga direkta stabilitetsproblem bedöms föreligga.

Översiktlig stabilitetskartering SRV

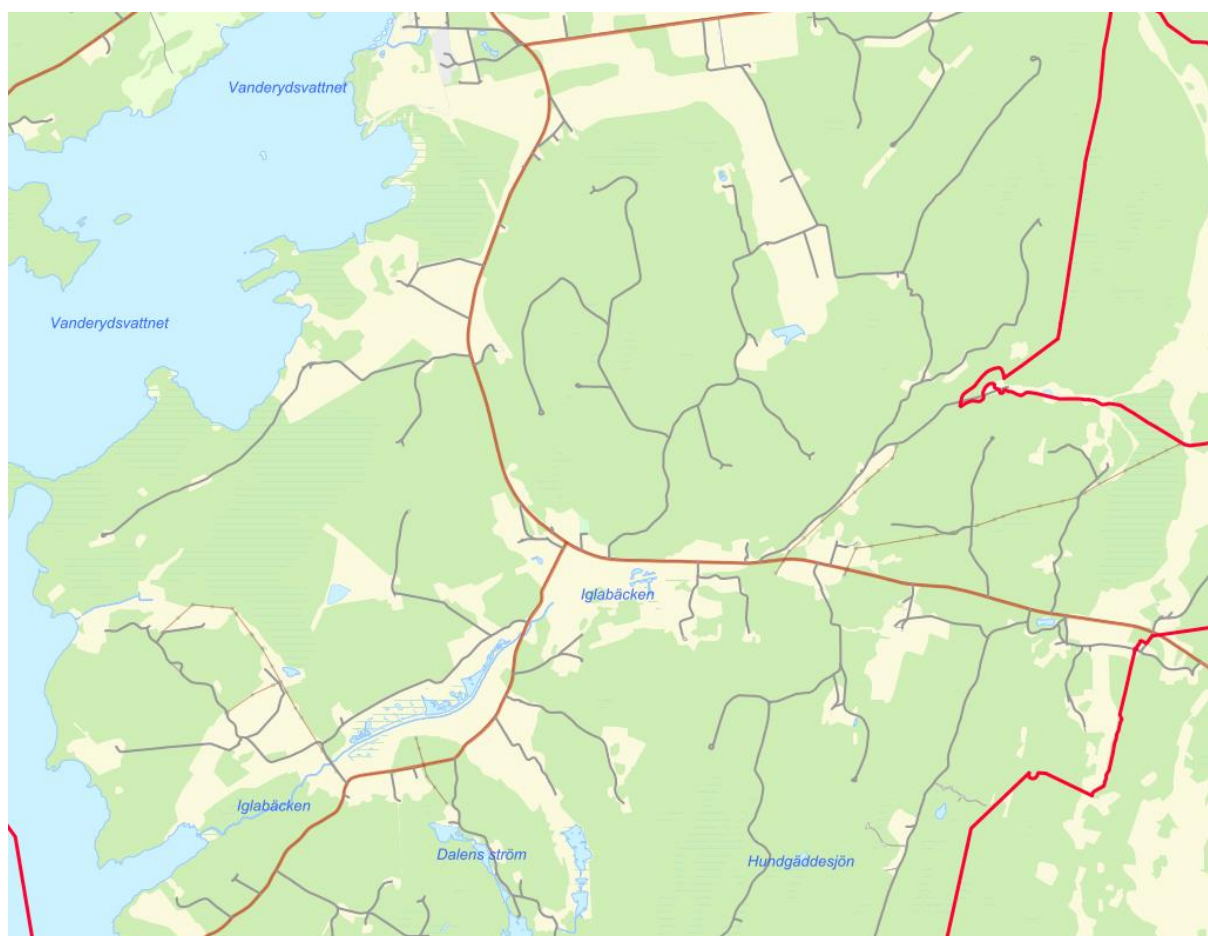
- Stabilitetszon 1
- Stabilitetszon 2
- Stabilitetszon 3

Bygden Lagmansered

Området är beläget i sydöstra delen av Trollhättans kommun och gränsar till både Alingsås och Ale kommun. Området har sin närmsta service i Sollebrunn i Alingsås kommun samt i Åsaka. Inom området ligger Kobergs slott vid Vanderyds vattnet. Den största delen av området består av en och samma fastighet, Koberg 1:1, som ägs av Koberg och Gåsevadholms Fideikommiss AB. Det är ca 80 personer folkbokförda i området.

I den södra delen av Lagmansered, belägen vid Dalens ström, ligger Dalens kvarn. Kvarnen uppfördes 1893 och var i drift fram till mitten av 1960-talet. Idag ägs den av Kobergsbygdens intresseförening med Kobergs fideikommiss som markägare.

Dalens damm och Dalens ström får sitt vatten från Stavsjön, Stora Hundgäddesjön, Älghultsjön och Trehörningen. Vattnet passerar många gamla kvarnar och sågverk på sin väg från Risvedens stora skogar och mossmarker ner mot Iglabäcken och ut i Vanderydsvattnet. Av kvarnarna och sågverken återstår nu oftast endast fundamenten och vattenrännorna där de brusande vattenmassorna forsar fram (hämtat från Kobergsbygdens intresseförenings hemsida [Kobergsbygdens Intresseförening](#)).

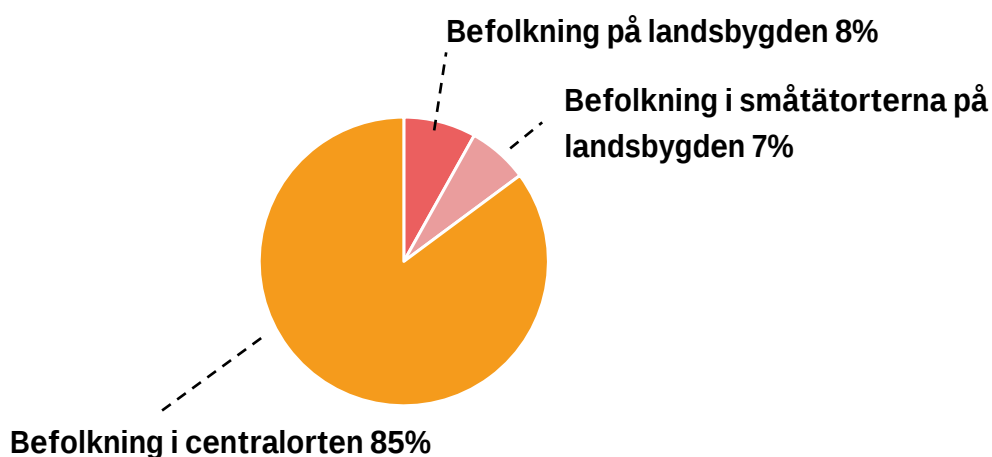
Figur 11. Lagmansered och Koberg

I Lagmansered och skogs-mellanbygd i sydost är jordbruket koncentrerat till några mindre slättområden eller enstaka gårdar. Mycket av den åkermark som brukades för 30 – 50 år sedan är nu planterad med skog. Mindre gårdar i skogen med fragmenterad jordbruksmark håller de närmaste fälten öppna antingen genom eget brukande, inlånade eller egna betesdjur eller arrenderar ut.

På de större områdena med åker odlas främst spannmål. För att hålla vilt borta är det inte ovanligt att åkrar är instängslade. Här hålls mycket vilt för jakt. Övrig djurhållning är liten och mest för hobby eller som deltidslantbrukande. Får, dikor och hästar är vanligast. På Koberg har ett stort slaktsvinsstall färdigställts 2022. Foderspannmål till slaktsvinen kommer odlas och köpas i "närområdet", dvs från ett område som sträcker sig både inom och utanför kommunen. Området kring Kobergs slott och Lagmansereds kyrka och söderut är bevarandevärt odlingslandskap.

Befolkningsutveckling

Idag (2023) bor ca 8800 invånare i Trollhättans landsbygder varav ca 4000 bor i kommunens småtätorter och ca 4800 bor i mer glesbebyggda områden i någon av kommunens landsbygder. Trollhättan kommun har idag en befolkning på ca 59 000 invånare, där Trollhättans centralort har en befolkning på ca 50 400.

Fler barn och unga av den totala befolkningen i landsbygderna än i centralorten

I Trollhättans centralort utgör barn och ungdomar, i åldrarna 0 – 19 år, 19% av den totala befolkningen medan denna målgrupp utgör 25% av den totala befolkningen i Trollhättans landsbygder. Av Trollhättans landsbygders totala befolkning utgör barn och unga en större andel än av centralortens totala befolkning. Velandå är den småtätort som har högst andel barn och ungdomar, 0-19 år, med 37% av Velandås totala befolkning. Edsvid å andra sidan är det geografiska område av Trollhättans landsbygder som har lägst andel barn och ungdomar, 0-19 år, med 19% av Edsvids totala befolkning. I övriga delar av kommunens landsbygder varierar andelen barn i åldrarna 0-19 år mellan ungefär 21% och 28% av den totala befolkningen.

Velandå är vidare även de området som, med sina 50 %, har högst andel hushåll med barn i åldern 0 - 24 år. Av övriga områden, utanför Trollhättans centralort, har Sjuntorp och Upphärad tätort högst andel med 37%. I övrigt skiljer sig andelen hushåll med barn 0 - 24 år mellan 23% och 34 %. I Trollhättans centralort är andelen totalt 29%.

Färre unga vuxna av den totala befolkningen i landsbygderna än i centralorten

Andelen personer i åldern 20 - 29 år skiljer sig mellan 6 - 10% i Trollhättans landsbygder och småtätorter. Högst andel, 10%, återfinns i Åsaka tätort och lägst andel, 6%, i Edsvid. Andel befolkning 20 - 29 år i alla Trollhättans landsbygder totalt, utöver centralort, är 8%. I Trollhättans centralort är andel i åldrarna 20 - 29 år 14%, vilket är något högre än i kommunens landsbygder.

Medelåldern

46% av befolkningen i Trollhättans landsbygder och småtätorter är i åldern 30 - 64, medan motsvarande siffra för Trollhättans centralort är 43%, vilket är något lägre än i kommunens landsbygder.

En åldrande befolkning/fler äldre på landsbygden

I Velandå bor det lägst andel, 12 %, personer i åldern 65 +, medan det bor högst andel barn och finns högst andel hushåll med barn i Velandå. I övriga områden på Trollhättans landsbygder varierar andelen personer i åldrarna 65+ mellan 19 - 28 %. I Trollhättans centralort är andelen 19%. Det bor alltså generellt sett en högre andel personer i åldrarna 65+ i Trollhättans landsbygder och i småtätorterna jämfört med centralorten. Även räknat till hela Trollhättans landsbygder sammantaget, exklusive centralorten, är andelen något högre med 21% jämfört med centralorten, 19%.

En bilberoende landsbygd

Över 70% av hushållen har bil på landsbygden, däremot är det färre hushåll med två bilar jämfört med en. Sjuntorp, Fors, Velandå och Upphärad är de områden på landsbygden där flest hushåll, mellan 38 - 41%, har fler än en bil.

Eftergymnasial utbildning

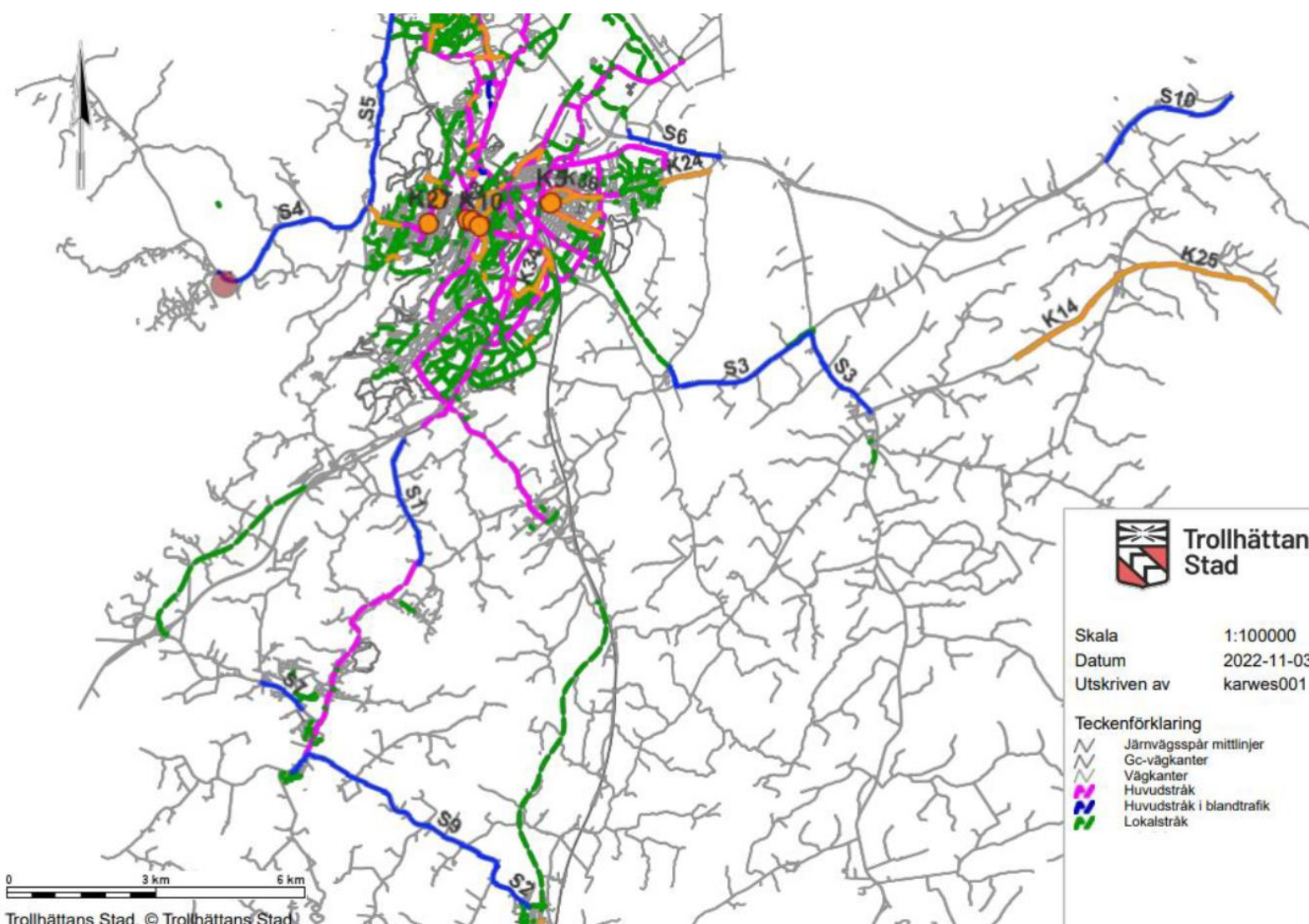
Trollhättans centralort har högst andel av befolkningen, mellan åldrarna 25 - 64, med eftergymnasial utbildning och på Trollhättans landsbygd är det Velandå som har högst andel, 42%. Andelen för resterande områden i Trollhättans landsbygder varierar mellan 40 - 30%, där Upphärad har lägst andel på 30%.

Kommunikationer

Gång- och cykeltrafik

Nästan hela Trollhättans tätorts befolkning bor inom 5 km från stadskärnan. Ca 65 % bor inom "cykelavståndet" 3 km. Av kommunens övriga tätorter är Veland, Sjuntorp och Åsaka belägna inom 10 km från Trollhättans centrum. Förutsättningarna för cykeltrafik är bäst på den östra sidan av älven p.g.a. den flacka topografin. Där bor idag över 80 % av centralortens befolkning. Västra delen av centralorten är väsentligt mer kuperad.

Kommunen antog år 2023 en cykelplan som innehåller ett stort antal åtgärder för att förbättra förhållandena för cykeltrafiken. För att cykeln ska kunna användas som ett effektivt transportmedel behöver cykelvägarna vara lättillgängliga, gena och svara mot den generellt högre hastigheten som cykelpendlarstråk skapar.

Sträckorna som är utpekade i cykelplanen

K14: Nossebrobanan – mellan Åsaka och Norra Björke.

K25: Nossebrobanan – Norra Björke och kommungränsen.

S1: Glöse mosse – Alingsåker. En sträcka som binder samman Sjuntorp och Trollhättan centralort.

S2: GC-bana längs väg 2011 mellan Upphärad kyrka och skola.

S7: Fors Kyrka – Danska vägen i Sjuntorp.

S9: Ny GC-väg mellan Sjuntorp och Upphärad.

S3: GC-väg mellan Åsaka och Trollhättan centralort.

S4: Ny GC-bana mellan Öresjö och Trollhättan centralort.

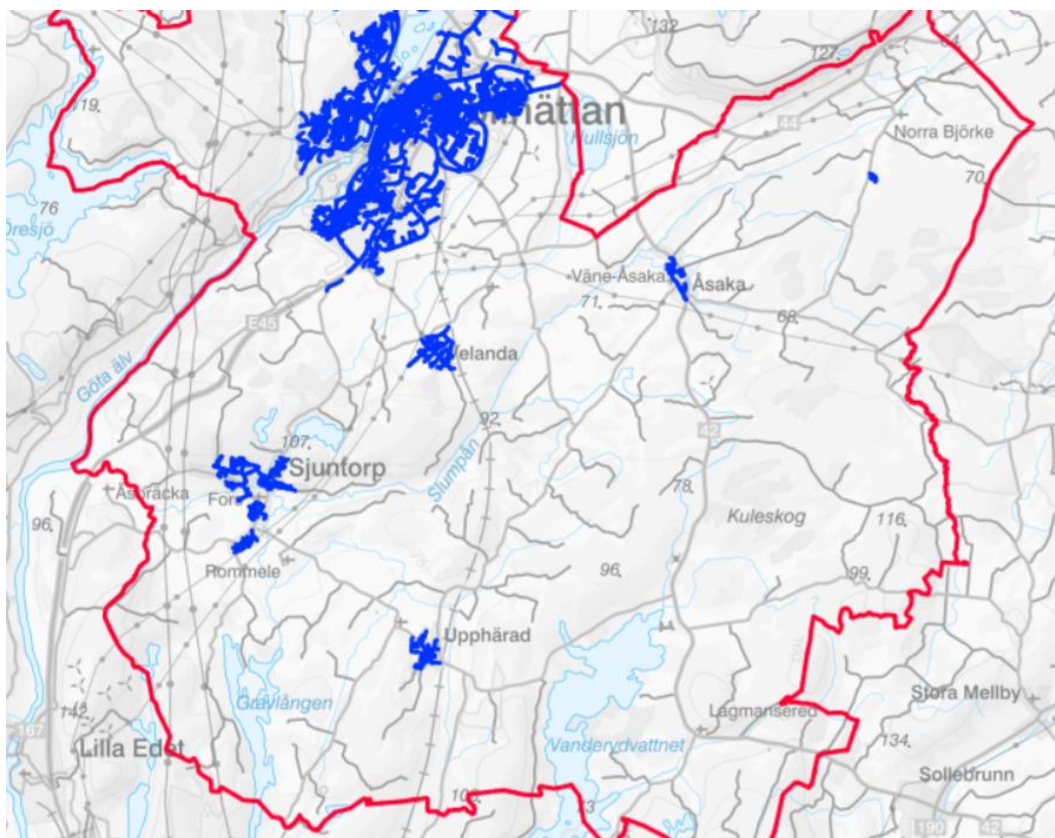
S5: Ny GC-bana längs Edsvägen mellan Torsred och Båberg.

Vägtrafik

Kommunens övergripande vägtrafikstruktur består av riksvägarna 42 och 44 samt Europaväg 45 (E45). Längs E45 går den dominerande syd-nordliga trafiken från Göteborg via Trollhättan till Karlstad och vidare till Norrland. Sträckningen har under senare år byggts om till en fyrfältsväg. Den nuvarande sträckningen är dock ifrågasatt och en alternativ västlig sträckning är den som tidigare utredningar befunnits mest lämplig av både dåvarande Vägverket, Länsstyrelsen och berörda kommuner. Denna västliga sträckning ligger dock inte i Trafikverkets investeringsplaner fram till år 2030, vilket gör att en diskussion bör föras huruvida markreservatet ska ligga kvar i plan. E45:ans eventuella nya sträckning är inte ett riksintresse.

Väg 44 utgör en viktig länk i landets öst-västliga förbindelse från inlandet till västkusten samt en viktig regional länk. Den avses inte förändras i sin sträckning genom Trollhättan men har nyligen gjorts om till fyrfältsväg och motet vid Överby avses byggas om i och med handelsområdets planerade expansion. Väg 42 fångar upp den nord-sydliga trafiken i kommunens östra delar.

Inom kommunen finns också ett 20-tal länsvägar. Inom ett väghållningsområde som främst täcker centralorten och de mindre tätorterna är det kommunen som ansvarar för väghållningen.

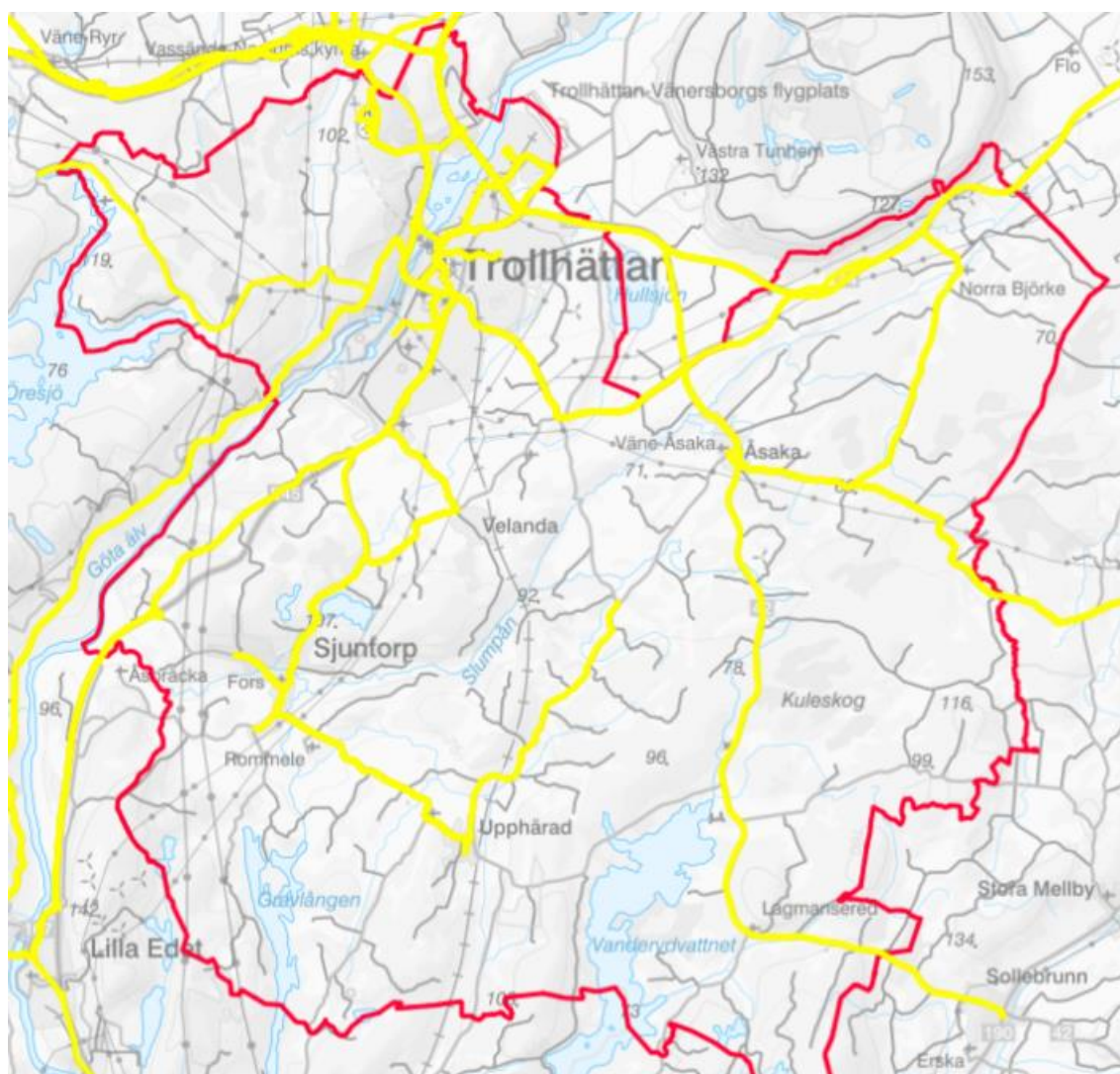

Figur 12. Karta som visar vägnätet där kommunen är väghållare.

Trafikverket har beslutat att E45 samt riksväg 42, 44 och 47 inom Trollhättans kommun utgör riksintressen för kommunikationer enligt 3kap 8§ miljöbalken. Då väg 2015 ansluter till flygplats av riksintresse är även den ett riksintresse för kommunikation.

Kollektivtrafik

Busstrafikstrukturen består dels av ett stomnät för stadstrafiken i Trollhättan/Vänersborg, dels ett landsbygdsnät i kommunen och regionen. Det följer i huvudsak de större vägarna och förbinder Trollhättans tätort med de fem mindre tätorterna i kommunen samt Lilla Edet-Göteborg, Uddevalla, Vänersborg-Dalsland, Sollebrunn-Alingsås, Nossebro och Grästorps. Kollektivtrafiken i länet handhas av Västtrafik som ägs helt av Västra Götalandsregionen.

Figur 13. Karta som visar befintliga busslinjers sträckningar

Kollektivtrafikplan för Trollhättan och Vänersborg

Kommunen konstaterar att det krävs åtgärder så att en betydligt större andel resor ska kunna ske med gång, cykel och kollektivtrafik för att 70 000 Trollhättebor ska kunna resa på ett hållbart sätt. Detta innebär bland annat satsningar på gång- och cykelvägar, bytespunkter samt förtätning av centralorten och småtätorterna. Planen pekar även på att en pendeltågsstation i Upphärad är viktig för att erbjuda boende på den stadsnära landsbygden goda kommunikationer (Kollektivtrafikplan 2019, 9). När kollektivtrafikplanen för Trollhättan och Vänersborg togs fram genomfördes dialoger med allmänheten, tjänstepersoner och politiker. Från dialogen med allmänheten lyftes brister och önskemål till förbättringar, särskilt med utgångspunkt från dagens trafik. Sammanfattningsvis önskades fler turer både vardagskvällar och helger, ökad trygghet, förbättrade och anpassade byten, fler turer i landsbygdstrafiken [...] (Kollektivtrafikplan 2019, 13).

Ytterligare cirka 1 000 bostäder beräknas tillkomma i småtätorterna och på landsbygden. Där ska, enligt gällande översiktsplan, ny bebyggelse framför allt koncentreras till befintliga tätorter. Kommunen bedömer att det finns potential, särskilt i Upphärad, förutsatt att en ny tågstation tillkommer, samt i Sjölandaområdet strax norr om Sjuntorp (Kollektivtrafikplan 2019,).

UTBUD OCH SERVICENIVÅ I RELATION TILL TÄTORTENS STORLEK

Tätort, antal invånare	Syfte/reseärende	Grundläggande minsta antal resor/dubbelturer	Trafikslag
<200 invånare (ej tätort)	Serviceresor	1 ToR-resa per vardag (flera olika tidsfönster)	Anropsstyrd (Närtrafik)
200–499 invånare	Serviceresor, fritids- resor, gymnasieresor	2 dubbelturer per vardag plus Närtrafik	Linjelagda turer, kan vara anropsstyrda
500–999 invånare	Serviceresor, fritidsresor och i viss mån arbets-/ studiependling	5 dubbelturer per vardag	Linjelagda turer, kan vara anropsstyrda
1 000–3 000 invånare	Serviceresor, fritids- resor, arbets-/studie- pendling	10 dubbelturer per vardag, 3 dubbel- turer per helgdag	Linjelagda turer, kan vara anropsstyrda

Serviceresor: resor till affär, apotek, bibliotek. Ofta utanför högtrafik.

Fritidsresor: resor till olika målpunkter. Sker även i högtrafiktid.

Arbets-/studieresor: resor till arbete och studier (gymnasium, högskola).

Anropsstyrd trafik: resenären beställer själv sin resa.

Linjelagda turer: tur som går en förutbestämd sträcka.

Anropsstyrd linjelagd tur: tur som behöver beställas och som går en förutbestämd sträcka.

TROLLHÄTTAN: TÄTORTER SOM TRAFIKERAS AV BUSSTRAFIK

Trollhättan	Invånare
Sjuntorp	2 202
Velanda	665
Upphärad	567
Väne-Åsaka	311

Övrig kollektivtrafik

Utöver konceptet Stadsbuss kan det finnas områdestrafik. Denna är mer flexibel och trafikerar när och där det behövs, anpassat efter behoven hos exempelvis skolor och arbetsplatser. Områdestrafiken ska inte konkurrera med eller ersätta det mer strukturerande huvudlinjenätet utan vid behov fungera som ett komplement.

Områdes- och regionlinjer kan vara helt eller delvis anropsstyrda i områden eller under tider då resandeunderlaget är oregelbundet eller lågt. Turerna kan köras med vanlig buss eller med mindre fordon.

Närtrafik är kollektivtrafik mellan landsbygd och tätort. Resan sker mellan en adress på landsbygden och närtrafikhållplats i tätorten inom samma kommun. Resorna sker med start i bestämda tidsintervall och samordnas med andra anropsstyrda resor såsom sjukresor, färdtjänst med mera (50).

Måndag – fredag	Lördag	Söndag
09:00 – 10:00	09:00 – 10:00	
12:00 – 13:00	12:00 – 13:00	12:00 – 13:00
15:30 – 16:30	15:30 – 16:30	
17:30 – 18:30	17:30 – 18:30	17:30 – 18:30
21:30 – 22:30		

Trollhättan	Trollhättan Drottningtorget, Källstorp vårdcentral, NÄL, Strömslund affären, Sylte köpcenter, Trollhättan resecenter, Överby köpcenter
Sjuntorp	Broskogen, Fors (kyrkan), Nordängens Sjuntorp
Upphärad	Upphärad affären
Velanda	Velanda skola
Väne-Åsaka	Landboåbörden, Väne-Åsaka affären

Trollhättan	Trollhättan Drottningtorget, Källstorp vårdcentral, NÄL, Strömslund affären, Sylte köpcenter, Trollhättan resecenter, Överby köpcenter
Sjuntorp	Broskogen, Fors (kyrkan), Nordängens Sjuntorp
Upphärad	Upphärad affären
Velanda	Velanda skola
Väne-Åsaka	Landboåbörden, Väne-Åsaka affären

Gäller från 2022-12-11

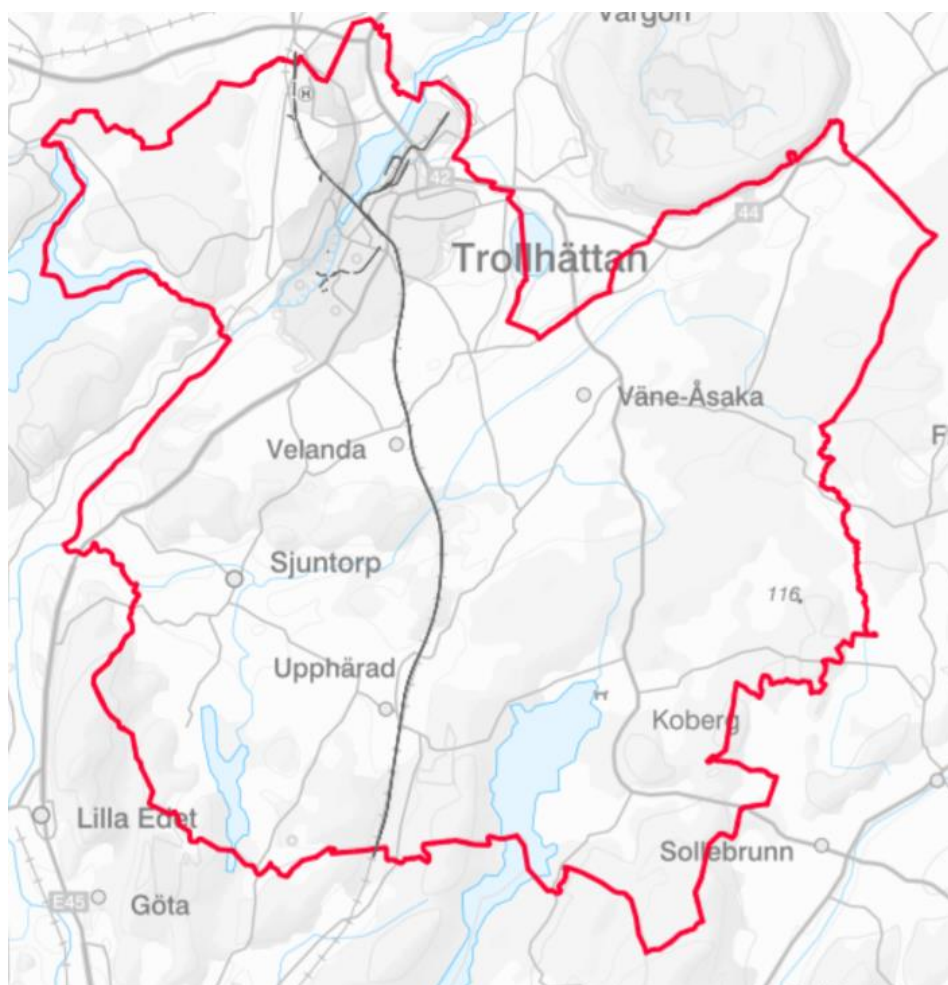
Resultatet av närhetsanalyserna visar att det finns god tillgång till busshållplats för större delen av befolkningen i Trollhättans landsbygder och småtätorter, 83 procent av befolkningen bor inom 1 kilometer från en busshållplats. Endast 0.8 procent av

befolkning bor minst 5 kilometer från närmsta busshållplats. I Gärdhem har cirka 87 procent av befolkningen en hållplats inom en kilometer, vilket delvis kan förklaras av närheten till Trollhättan centralort, medan cirka 42 procent av befolkningen i Lagmansered och 43 procent av befolkningen i Upphärads landsbygd har en hållplats inom 1 kilometer. Då både Upphärad och Lagmansered angränsar till andra kommuner finns möjlighet att det finns kollektivtrafikhållplats närmre bostaden i angränsande kommun, vilka således ej ingår i datan för analyser.

Analysen visar däremot enbart närheten till busshållplats, alltså tas ingen hänsyn till hur hållplatsen trafikeras med kollektivtrafik eller skolskjuts.

Tågtrafik

Tågtrafik finns utmed Norge-Vänerbanan söderut mot Göteborg och norrut mot Vänersborg, Karlstad och Oslo. Via Öxnered utanför Vänersborg kan byte ske till Älvsborgsbanan mot Herrljunga och vidare mot Stockholm.

Figur 14. Norge-Vänerbanan sträcker sig i nordsydlig riktning genom kommunen.

Naturmiljö

Landskapet i Trollhättans kommun bjuder på varierande, intressant och värdefull natur. Öster och söder om Trollhättan breder odlingslandskapet ut sig med allt från stora sammanhängande åkermarker till betade raviner i Slumpåns dalgång. Utmed flera av kommunens åar och kring de större sjöarna i söder finns lövskogsmiljöer. Vid Öresjö i väster och Kuleskog i öster dominerar barr- och barrblandskogar tillsammans med öppna och halvöppna mossar (Naturvårdsplanen, 10).

I Trollhättans kommun är närmare halva ytan täckt av skog. Barr- och blandskogar förekommer i princip i hela kommunen med undantag av odlingsmarkerna öster om Trollhättan och i ett stråk mellan Sjuntorp och Upphärad. Även löv- och blandskogar finns i stora delar av kommunen, även om de flesta är förhållandevis små till ytan. I nordöstra delen finns det få lövskogar. De värdefullaste skogsområdena finns utmed Göta älv och flera av kommunens åar, kring de större sjöarna och vid Hunnebergs branter och Kuleskog (Naturvårdsplanen, 12).

I Trollhättans kommun finns större områden med våtmarker framför allt i de nordvästra och östra delarna samt i den södra kanten. Vid några av sjöarna och utmed vattendragen finns värdefulla våtmarker som översvämmas. I Trollhättan finns även myrar, vilket är ett gemensamt namn för skogslandskapets kärr och mossar, vilka byggs upp av så kallade vitmossor. I nordvästra delen av kommunen finns till exempel Härsmossen och Villemossen-Liftingemossen som bildar stora värdefulla myrkomplex. I östra delen av kommunen finns också flera större myrkomplex (Naturvårdsplanen, 16).

Skyddad natur

För att säkerställa värdefulla naturmiljöer är följande områden i Trollhättans kommun skyddade enligt Miljöbalken (MB):

Naturreservat

Åkerström – hagmark, bäckravin, skogsmiljöer

Hullsjön – fågelsjö

Hunnebergs branter – ädellövskog i branter

Häggsjöryr – ekhage

Älvrummet – rasbranter och tätortsnära skogsmiljöer för rekreation

Ryrbäcken – lövskogsmiljö och tätortsnära rekreation

Lilla Boda – skog med äldre tallar, granar och död ved samt skyddsvärda mossor.

Långemossen – skogs- och våtmarksmiljöer (endast en mindre del av reservatet i Trollhättans kommun)

Ålstadsnäset - I sjön Gravlångens norra del sträcker sig denna halvö ut med

vandringsstigar. Flera gamla vidkroniga ekar talar om att området var mer öppet förr.

Naturvårdsområde

Hunnebergs platå – barrskogslandskap

Slättbergen – peneplan, geologiska formationer

Landskapsbildskydd

Hullsjön – slättlandskap med fågelsjö. En stor del av slättlandskapet väster och sydväst om Hullsjön är skyddat som landskapsbildsskydd. Det är en äldre lydelse av den gamla naturvårdslagen.

Naturminne

En stor gammal ek vid Lunden

En stor gammal ek vid Byrum, Östbjörke, nordväst om Norra Björke

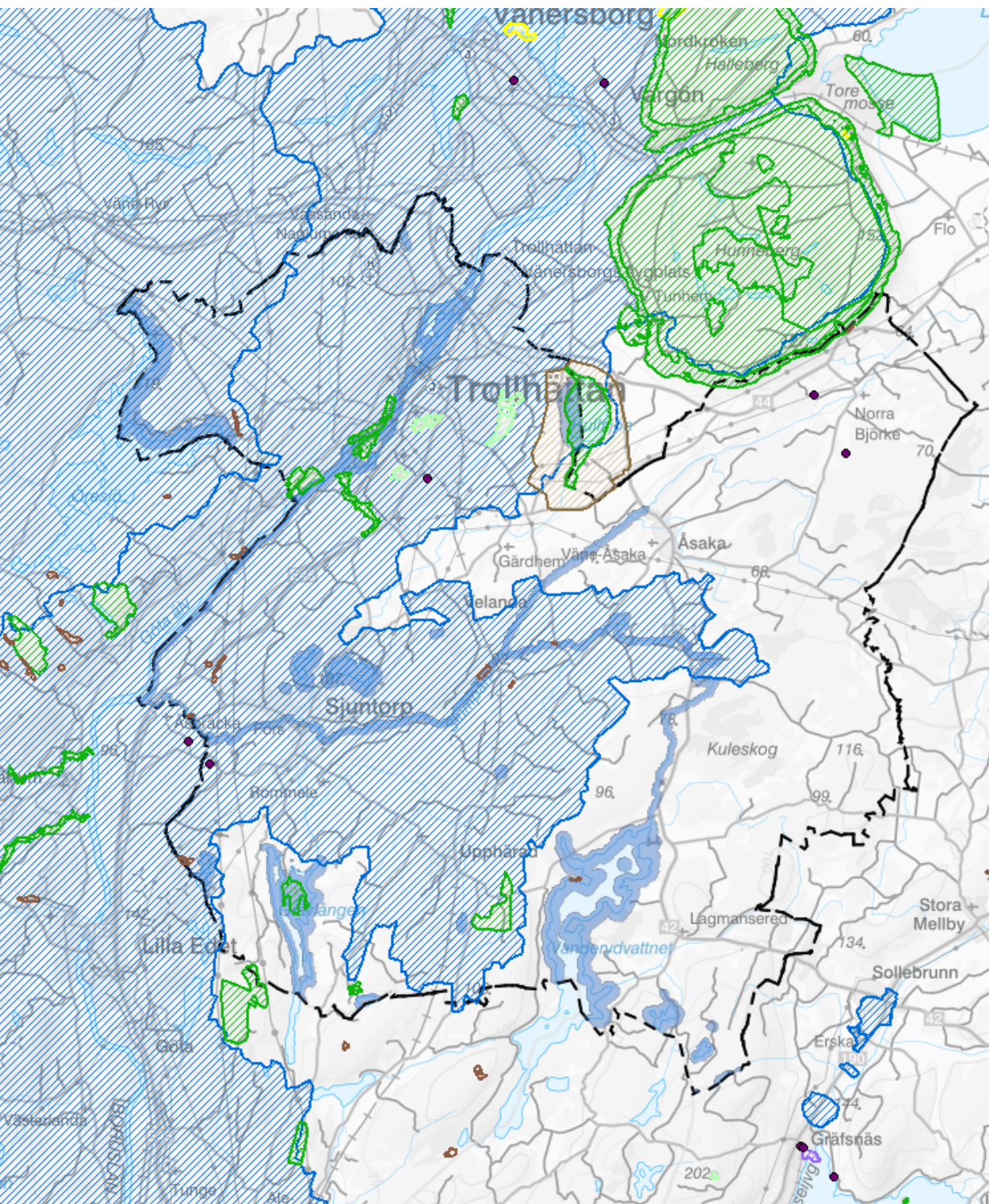
En jättegryta sydost om Norra Björke

Biotopskyddsområde och naturvårdsavtal

Generellt biotopskydd gäller för alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark och åkerholmar. Därutöver kan Skogsvårdsstyrelsen och Länsstyrelsen avgränsa andra mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur och växter eller som annars är särskilt skyddsvärda. I Trollhättans kommun finns följande områden med biotopskydd och/eller naturvårdsavtal:

- Ädellövsbogsbestånd vid Gullered.
- Barrskogsbestånd på Finneviksnäset vid Vanderydvattnet.
- Barrblandskog med lövinslag vid Assarebo.
- Äldre naturskogsartat bestånd utmed Slumpån vid Veland, Öventorp, Vittene, Bäckebo, Glösemosse och väster om Fräcksjön.
- Brandfält vid Kuleskog.
- Äldre skog och tidigare beteshävdad skog vid Tornhallsberget, Flundervalla.
- Äldre naturskogsartad skog och ädellövsbogsbestånd med gamla träd vid Flundervalla.
- Lövsbogsbestånd utmed Hultebäcken och i en bäckravin vid Vittene.
- Ekskog utmed Lerumsån vid Höga.
- Ekskog vid Persbo.
- Ädellövsbogsbestånd vid rasbrant vid Edsvids-Munkebo.

Naturskydd

Biotopskyddsområde

Ovrigt_biotopskyddsområde

Skogligt_biotopskyddsområde

Naturreservat och naturvårdsområde

Naturreservat

Naturreservat_kommunalt

Naturvårdsområde

Naturminne

Naturminne_polygon

Naturminne_punkt

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskyddsområde

Kulturresevat

Kulturresevat

Djur- och växtskyddsområde

Djur_och_vaxtskyddsområde

Vattenskyddsområde

Vattenskyddsområde

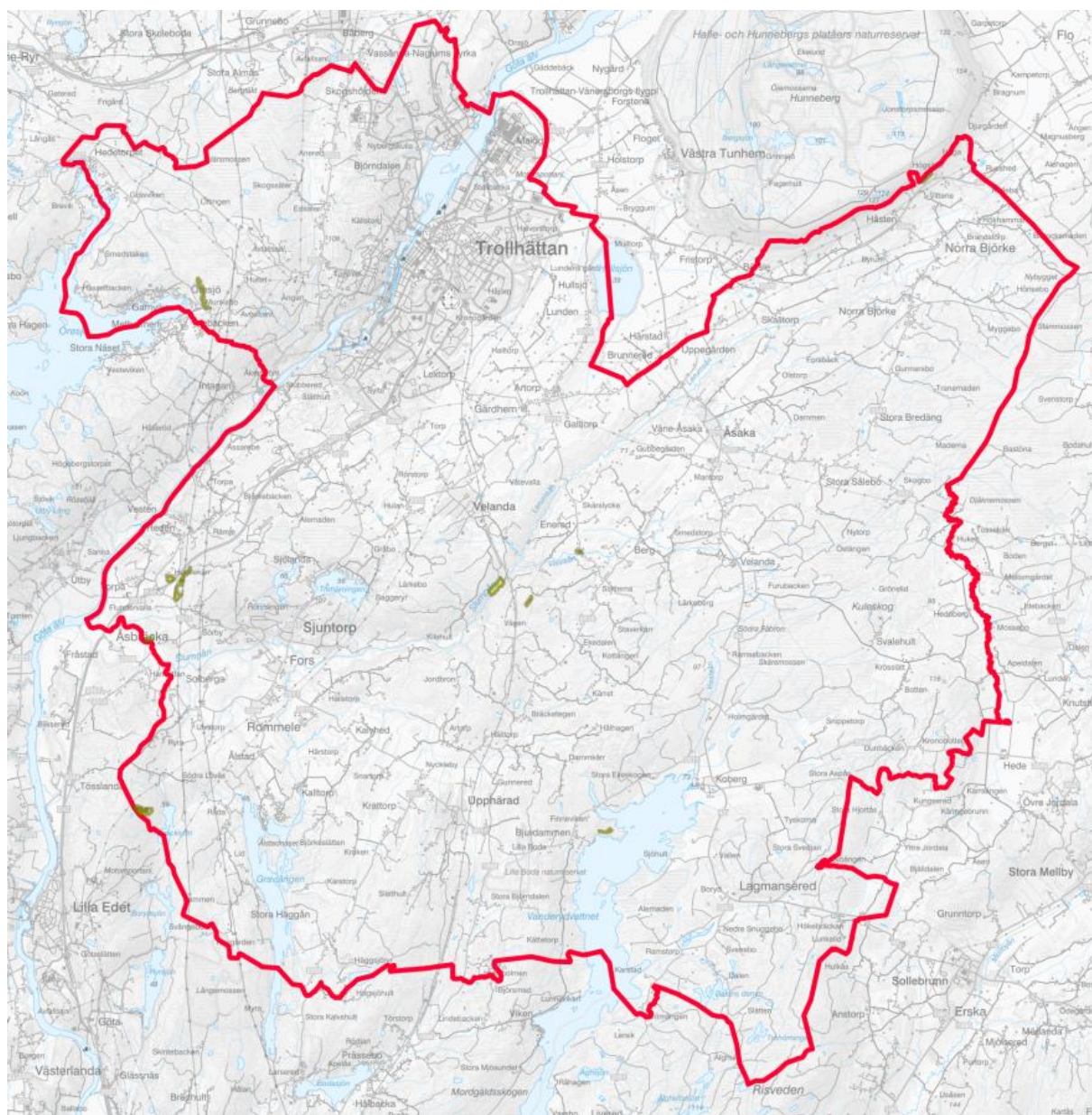

Strandskydd

Strandskydd

Biotopskydd

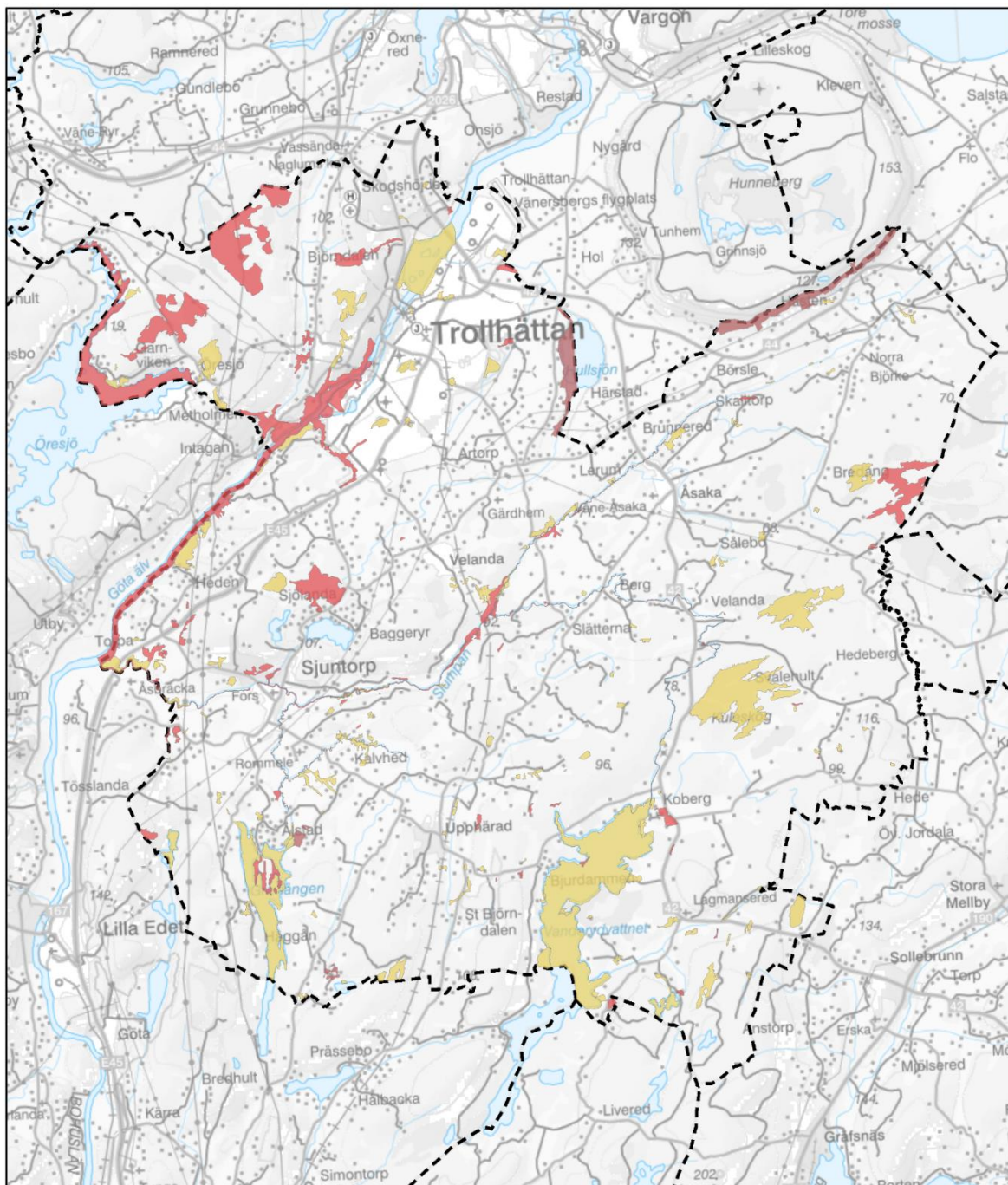
Teckenförklaring

Biotopskydd

Biotopskydd

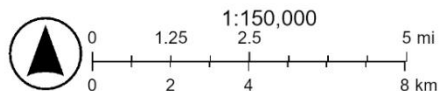
Naturvårdsplan

2025-02-17

naturvårdsplan

- Klass 1
- Klass 2
- Klass 3

Strandskyddsområde

Strandskyddet syftar till att säkra allemansrättslig tillgång till stränder och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet inom 100 meter från strandlinjen. Området kan utökas till högst 300 meter om det behövs för att tillgodose strandskyddets syfte.

I Trollhättans kommun gäller följande förordnanden:

- 300 meter: Hullsjön, Öresjö
- 200 meter: Alsjön, Dalens damm, Gravlången, Hundgäddesjön, Lilla Trehörningen, Liperedsjön, Sjökullesjön, Småvattnet, Trehörningen, Vanderydvattnet
- 100 meter: Dalens ström, Fräcksjön, Göta älv, Hultsjön, Häggsjön, Lerumsån, Skogsbosjön, Slumpån, Smörsömlingen, Stora Tannevalen, Visslaån, Vågsjön

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av särskilt värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att bevara naturtyper och livsmiljöer för arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s habitat- och fågeldirektiv. För verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område krävs tillstånd.

I Trollhättans kommun finns tre områden som ingår i Natura 2000 (se karta i planförslag FÖP Trollhättans landsbygder & mindre tätorter, under avsnittet "Riksintressen"):

- Hullsjön – näringsrik fågelsjö
- Hunnebergs branter – ädellövskog i branter
- Häggsjöryr – ekhage

Tätortsnära natur

Naturområdena i tätorternas närhet är särskilt viktiga, såväl med hänsyn till deras naturvärden och ekologiska funktion som till tätortsbornas behov av rekreation. De större naturområdena utgör betydelsefulla livsmiljöer för många växt- och djurarter, från vilka de kan sprida sig vidare till både tätorternas naturparker och omkringliggande jord- och skogsbruksområden. En större variation av naturmiljöer ger också bättre förutsättningar för rikare friluftsliv. Tätortsnära natur ska bevaras och naturvårdens och friluftslivets intressen prioriteras.

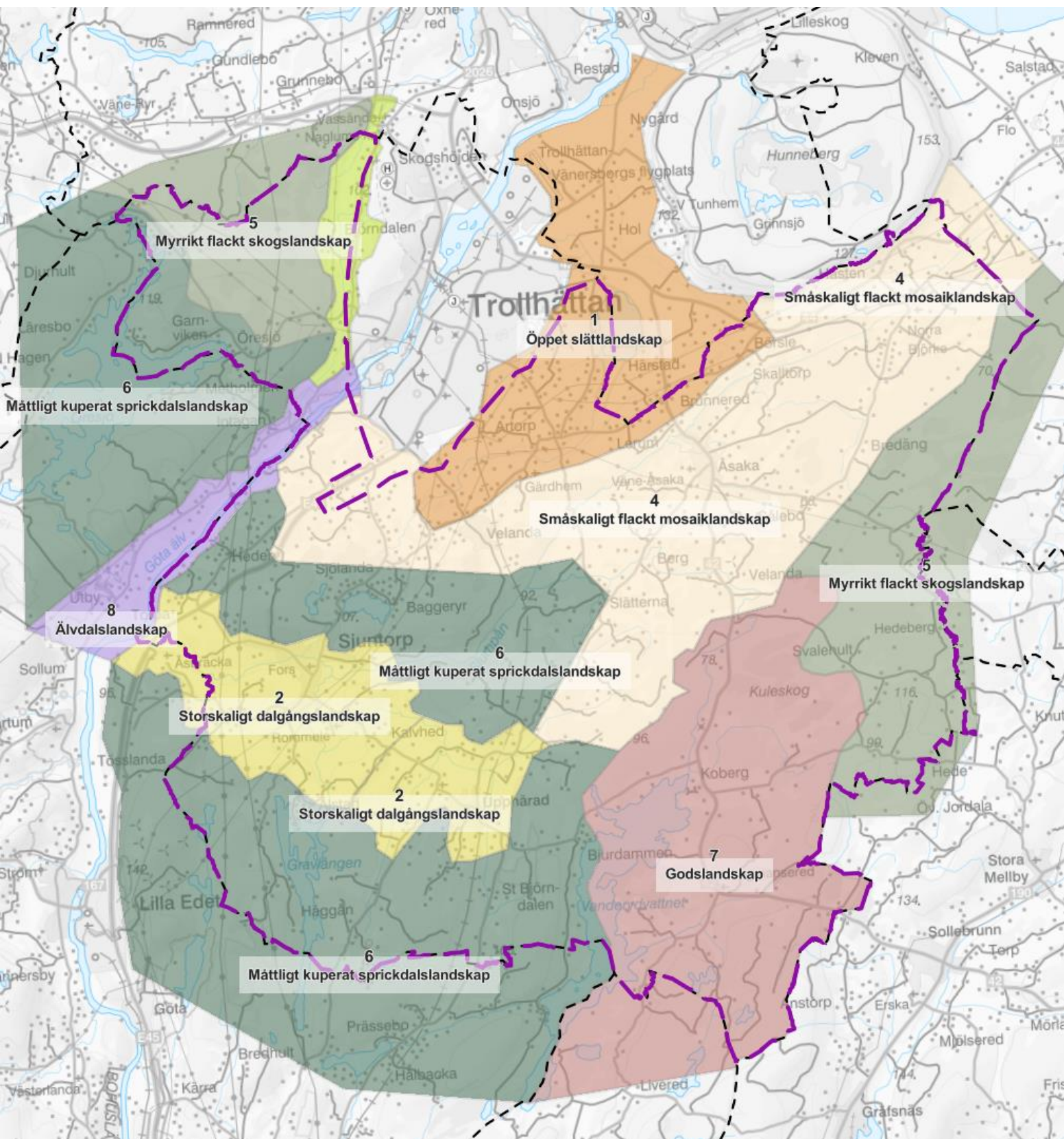
Runt de mindre tätorterna finns flera friluftsområden av betydelse för hela kommunens invånare. Framför allt skall områdena vid Trehörningen och runt Liperedsjöarna vid

Sjuntorp framhållas. Där omgivningarna utgörs av jordbruksmark och möjligheterna till friluftsliv är begränsade ökar vikten av att näraliggande skogsområden bevaras. Kommunens sjöar och vattendrag är av stor betydelse för bad, fiske och båtliv. I jämförelse med andra kommuner har Trollhättan få sjöar, men de som finns är stora, har bra vattenkvalitet och ger goda förutsättningar för friluftsliv. De viktigaste sjöarna och vattendragen är Göta älv, Slumpån med tillflöden, Vanderydvattnet, Gravlången, Liperedsjöarna, Trehörningen och Öresjö.

Tätortsnära naturområden finns vid samtliga tätorter:

- Sjuntorp: området vid Liperedssjöarna – Smörsömlingen – Trehörningen
- Upphärad: Nyckelby – Lunne
- Velande: Tallmo – Skogsbosjön
- Åsaka: Åsevi
- Norra Björke: Oscarshov

Landskapskaraktär

Landskapskaraktärsområden som ingår i flera bygder

6 c – Måttligt kuperat sprickdalslandskap, Gravlången – Vanderydsvattnet

Gravlången är en långsträckt sprickdalssjö med halvön Ålstadnäset i norr. Topografin är kuperad och riktad i norr– söder. I det skogsdominerade landskapet finns små delar med jordbruksmark framför allt nordväst om Gravlången.

Vanderydsvattnet är också en sprickdalssjö riktad i den överordnade riktningen norr– söder. På dess östra sida ligger Koberg och dess västra sida är mycket sparsamt bebyggd, med en mindre bebyggelsekoncentration vid Bjurdammen.

Ålstadnäset är ett statligt naturreservat med syftet att bevara de natur- och kulturvärden som finns kopplade till de gamla ekarna och betade markerna. Skyddsåtgärderna ska återskapa det öppna landskapet som historiskt funnits här.

På gränsen till Slumpåns dalgång finns en stor gård – Kalltorp. Gården har tidigare haft djurhållning, men har idag bara hästar kvar. Tillhörande gården finns karaktäristiska, äldre arbetarbostäder.

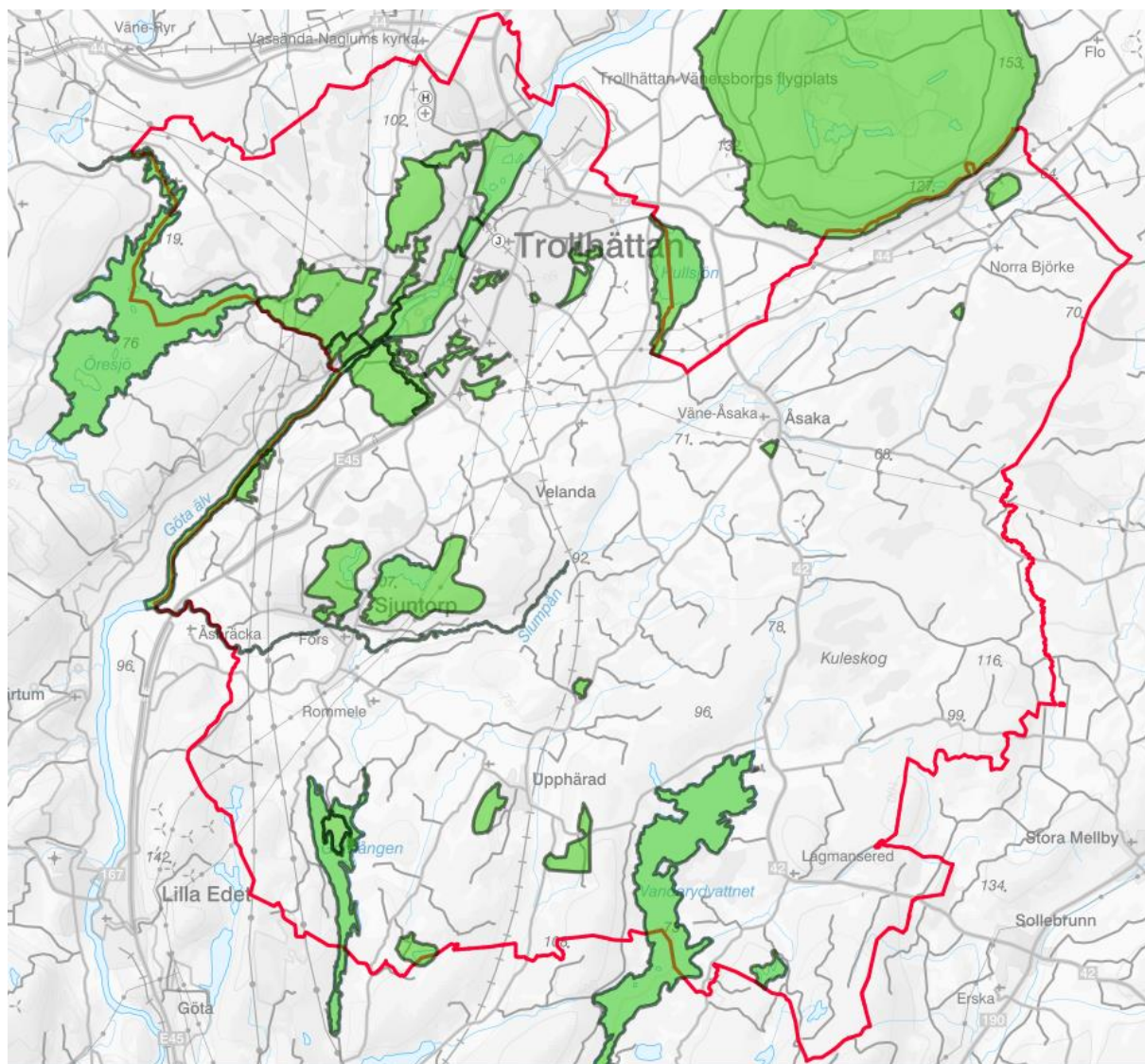
Friluftsliv

I kommunens friluftsplan från 2020 beskrivs hur och varför Trollhättans stad ska arbeta med friluftsliv samt vilket friluftsliv som finns i kommunen. Dessutom redovisas 37 stycken särskilt värdefulla friluftsområden där friluftslivets intressen så långt som möjligt ska ges företräde framför andra intressen varav flera av dessa ingår i FÖP-området, se friluftsplanen.

Trollhättan erbjuder unika möjligheter till friluftsliv och rekreation, både i staden och på landsbygden. Här finns fascinerande natur, kulturmiljöer och friluftsanläggningar av många olika slag. På Trollhättans landsbygd finns ett flertal sjöar, stora som små, vilka möjliggör för bad, fiske, paddling, skridskor om vintern eller fina strövområden längs med och i området runt sjöarna. Runt om i Trollhättan finns olika promenad och vandringsområden där man får ta del av landsbygdernas olika landskap, så som skogs- eller öppna åkerlandskap. Ett flertal skogsområden beskrivs som viktiga, ur en biologisk synpunkt, men fungerar samtidigt som trivsamma strövområden.

Anläggningar med motionsspår i olika längder finns vid Skidstugan i Strömslund, Munkebo friluftsgård, Slätthultsgården och Rödjan. Slumpåns vindlande meanderbågar och flera av de större sjöarna är andra uppskattade paddelvatten. Trehörningen är lättillgänglig för kortare kanotturer.

Kommunens många sjöar erbjuder bad för alla önskemål. Leta upp en egen plats eller besök någon av de kommunala badplatserna vid Öresjö, Gravlången eller Trehörningen (Sjölanda). Vid Öresjö finns två badvikar, rutschkana, beachvolleybollplan, simbana och tillgänglighetsanpassade ramper. I Sjuntorp finns också uppvärmda inomhusbassänger.

Figur 15. Karta särskilt värdefulla friluftsområden.

Riksintresse för friluftsliv

Naturvårdsverket har beslutat att följande områden utgör riksintresse för friluftslivet enligt miljöbalken 3 kap 6 §:

Halle- och Hunneberg

Tillhör våra Västgötaberg, strövterräng i mycket viltrika marker (älg, kronhjort) med utblickar över naturscenerier (sjöar, forsar och talusbildningar) och över ett tilltalande omgivande kulturlandskap. Endast en liten del, Hunnebergs södra rasbrant, ligger i Trollhättans kommun.

Göta älv

Av stor betydelse för det rörliga båtlivet då den förbinder Västerhavet med Vänern och för fritidsfisket (skyddsvärd laxstam), samt värdefullt och synnerligen omväxlande kulturlandskap kring Göta älv. I Trollhättans kommun ingår förutom hela älvsträckan genom kommunen även Slumpåns dalgång fram till Sjuntorp.

Kulturmiljö

Kulturmiljö definieras av Riksantikvarieämbetet som ”i princip hela den miljö som har formats av oss människor genom tiderna. Det kan vara alltifrån en enskild plats eller byggnad till hela landskap.”

Kulturmiljön visar hur människan har påverkat den omgivning hon vistats i under olika perioder tillbaka i tiden, både i stads- och landsbygd. Den visar ett samband mellan människa och miljö genom historien, för oss idag och för kommande generationer. Kulturmiljön vittnar om tidigare sociala och ekonomiska förhållanden.

Olika perspektiv gör att kulturmiljön ibland tolkas som ett hinder och ibland som en tillgång för utveckling och förändring i planeringssammanhang. En förutsättning för ett tillvaratagande samt långsiktigt skydd av kulturmiljöer är god kunskap om miljöns betydelse hos alla inblandade parter och samverkan dem emellan.

Trollhättans kulturmiljö

Sedan inlandsisen på allvar dragit sig tillbaka omkring 8-9 000 år f.kr har människor befolkat Trollhättetrakten. Människorna, som livnärde sig på jakt och fiske, skapade sig boplatser utmed Göta älv, på Stallbackaöarna och så småningom runt olika sjöar och vattendrag. För omkring 6 000 år sedan började människan bruka jorden.

Under järnåldern (500 f.kr-1000 e.kr) formas det kulturlandskap som med små förändringar fanns kvar ända tills 1800-talets genomgripande jordbruksreformer och till viss mån, vad avser några få ängs- och hagmarker, finns kvar än idag. Ett stråk rikt på fornlämningar från järnåldern, t ex spår av förhistorisk odling och gravfält, löper diagonalt från sydväst till nordost genom kommunen längs ådalgångarna.

Vid forntidens slut och medeltidens början gör kristendomen sitt intåg i Sverige. De kyrkor man då började bygga är i sig de mest påtagliga minnesmärkena från den månghundraåriga period då socknen utgjorde ramen för människornas liv och den grundläggande enheten för samhällets administration.

Skiftesreformerna i början av 1800-talet, i syfte att åstadkomma ett mer rationellt jordbruk, förändrade drastiskt kulturlandskapet och bebyggelsestrukturen på landsbygden genom att byarna splittrades och gårdarna flyttades ut till sina samlade ägor. Det är denna struktur vi har än idag på landsbygden och det mesta av dagens jordbruksbebyggelse har sitt ursprung från tiden efter det laga skiftet.

Tätortsbildningarna i kommunen har skett under 1800- och 1900-talen med grund i kraftutvinning, trafik och förbindelser vid Göta älv, samt järnvägsbyggande och

industrietableringar. Läs mer i dokumentet "Planeringsförutsättningar" för respektive tätort.

Trots att Trollhättan omnämns redan 1413 och under 1600- och 1700-talen hade en omfattande kvarn- och sågverksamhet vid älvstranden och på öarna i älven, är det först sedan man lyckats tämja de vilda forsarna för sjöfarten år 1800 som utvecklingen tog riktig fart.

Den successiva utbyggnaden av slussleden och vattenkraften fram till 1930-talet medförde den omfattande industriella utvecklingen ur vilken dagens tätort vuxit fram. Sjuntorps tätort har sitt ursprung i det bomullsspinneri som grundades vid Sjuntorpsåns forsar år 1813. Industriebbyggelse med dess arbetar- och tjänstebostäder finns kvar än idag.

De övriga tätorterna har alla tillkommit som ett resultat av järnvägens utbyggnad. Veland och Upphärad är stationssamhällen invid Bergslagsbanan, framdragen genom kommunen på 1870-talet. Norra Björke och Åsaka växte upp i anslutning till Trollhättan - Nossebro järnväg, i trafik 1916-1968.

Plan- och bygglagen (PBL)

Plan- och bygglagen (PBL) Enligt plan- och bygglagen (SFS 2010:900) gäller enligt 2 kap. 6 § att vid planläggning och ärenden om bygglov ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat kulturvärdena och intresset av en god helhetsverkan på platsen. En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas (8 kap. 13 §). Vidare gäller att ett bebyggelseområdes särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas.

Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. Det innebär att all nybyggnad, alla förändringar och allt underhåll ska utgå från och ta hänsyn till det som finns sedan tidigare i den omkringliggande miljön. Kommunen har möjlighet att skydda bebyggelsen ytterligare genom skyddsbestämmelser i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Kulturminneslagen (KML)

Kulturminneslagen (SFS 1988:950) inleds med: "Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvar för detta delas av alla."

Alla fornlämningar inklusive ett skyddsområde runt omkring är skyddade enligt kulturminneslagen. Alla kända fasta fornlämningar och fornlämningsfynd finns upptagna i ett fornlämningsregister som RAÄ har upprättat. Registret för Trollhättan

omfattar ca 1 200 fornlämningsnummer. Fornlämningsinventeringen har inarbetats i kommunens kulturmiljöprogram.

Områden av riksintresse för kulturmiljön inom Trollhättans landsbygder och mindre tätorter

Byggnader eller anläggningar som är särskilt kulturhistoriskt intressanta kan förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen. Riksintresse för kulturmiljön

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har beslutat att fyra områden i Trollhättan är av riksintresse för kulturmiljön enligt Miljöbalken 3 kap. 6 §, varav 3 av dessa finns inom FÖP-området.

Kobergs slott och ägor

Kobergs slott med anor från 1400-talet. Slottet byggdes om i renässansstil på 1890-talet av slottsarkitekten Fredrik Liljekvist. Landskapet domineras av storgodsets rationella markskötsel med enhetligt utformade och välbevarade arrendegårdar vilka ger en landskapsbild med få motsvarigheter. Söder om sockenkyrkan i Lagmansered finns en fornlämningsmiljö med hållkistor samt välhävdd hagmark. I området ingår även kvarn- och sågmiljön vid Dalens Damm.

Industrimiljön i Sjuntorp

Ett av landets äldsta bomullsspinnerier, grundat 1813. Industrilandskapet belyser på ett illustrativt sätt industrialismens genombrott i Sverige samt textilindustrins framväxt under 18- och 1900-talen. Miljön innehåller också arbetarbostäder, föreningshus och tjänstebostäder.

Rommele kyrkby

Bybildning med radbyns karaktär kring Rommele kyrka och prästgård, båda från 1700-talet. Öppet åkerlandskap kring höjden där bebyggelsen trängt ihop sig. I miljöns sydvästra del ligger Ålstad högar bestående av fem stensättningar.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse har tidigare inventerats av läns museet på kommunens uppdrag i Rommele, Upphärad, Fors, Åsaka, Norra Björke och Gärdhems socknar, samt delar av centrala staden och område väster om älven. Som underlag till FÖP:en för Trollhättans landsbygder och mindre tätorter har kulturhistoriskt värdefull

bebyggelse inventerats i de mindre tätorterna Norra Björke, Åsaka, Veland, Sjuntorp och Upphärad, se separat bilaga.

Kulturmiljöprogram

För att kartlägga kommunens kulturmiljöer togs ett kulturmiljöprogram fram i november 1991. Där redovisas ett urval av miljöer och objekt som återger en allmän bild av den kulturhistoriska utvecklingen i kommunen. I urvalet ingår även miljöer och kulturlandskap som tydligare än andra sammanfattar och illustrerar det historiska förloppet och som har ett särskilt skyddsvärde.

I Miljöbalken 3 kap. 6 § anges att mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas kulturvärden så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. De miljöer och objekt som anges i kulturmiljöprogrammet tillhör alla sådana områden.

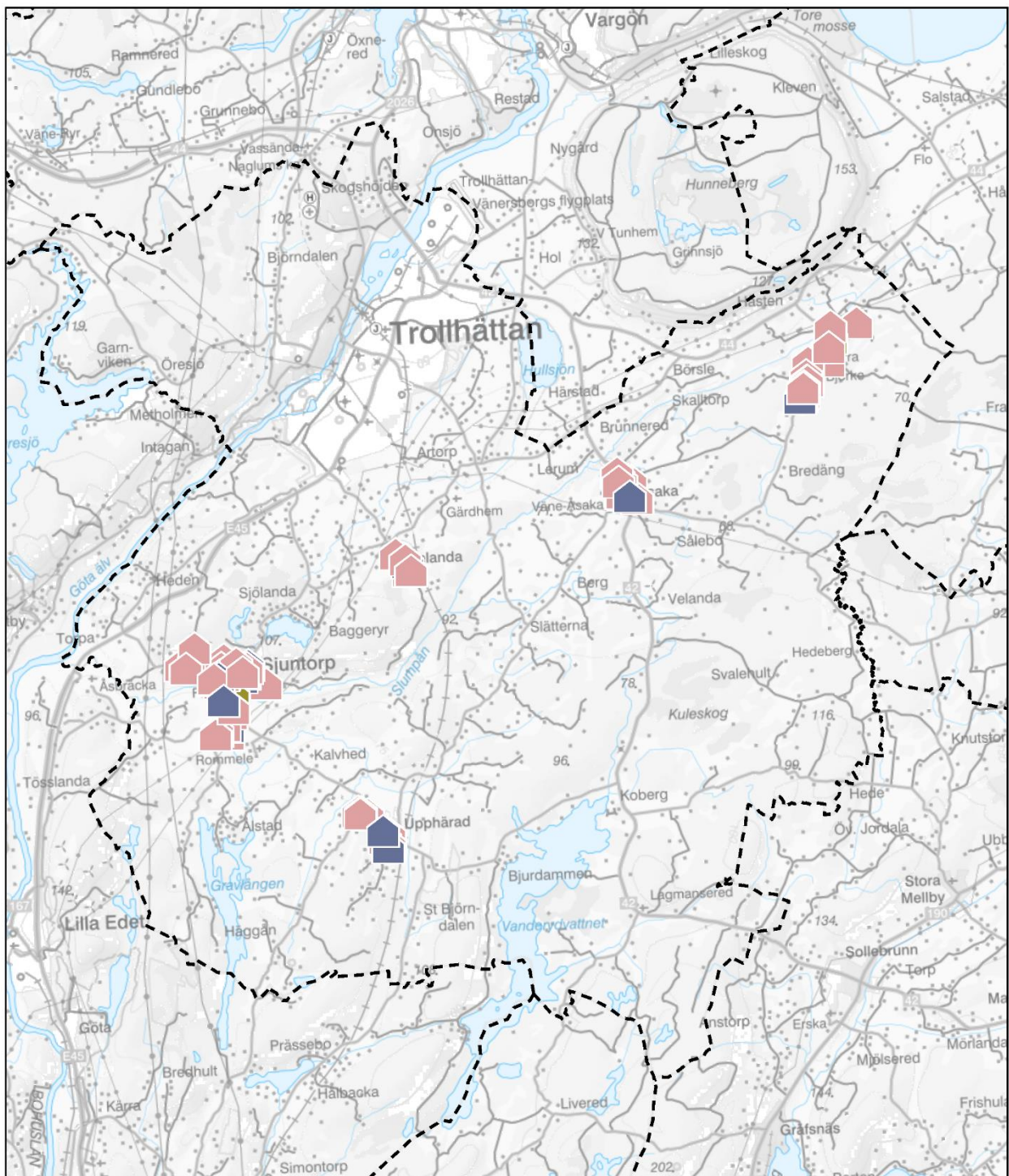
Följande sju områden, förutom riksintressena, som anges i kulturmiljöprogrammet har särskilt stora kulturvärden. Dessutom ingår miljöerna vid kommunens kyrkor.

- Gravfält vid Lerum
- Fornlämningar vid Högarna
- Miljö vid Flundervalla by
- Veland säteri
- Miljö utmed Hullsjövägen
- Gårdsmiljöer i Halltorp – Högen
- Gräsviken

I kulturmiljöprogrammet anges dessutom ett stort antal enstaka byggnader som besitter ett stort kulturhistoriskt värde.

Kulturmiljöutredning för de mindre tätorterna, 2024

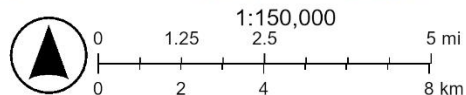
I samband med den fördjupade översiktsplanen har en kulturmiljöutredning tagits fram av Västra Götalandsregionen för de mindre tätorterna. Se separat bilaga.

2025-02-17

Kulturmiljöutredning Trollhättans småtätorter

- Byggnadsminne eller skyddad kyrka
- Särskild värdefull bebyggelse
- Högt allmänt bebyggelsevärde

Service

Tillgången till service är en viktig del av hur vi upplever vår närmiljö. Inte bara för att vi vill kunna få tag på det vi behöver på ett enkelt och smidigt sätt, utan också då det ofta är kring olika serviceinrättningar, såsom en affär, ett apotek, en vårdcentral eller liknande, som en stor del av vårt spontana sociala liv utspelas. En kvällsöppen affär eller en vårdinrättning som är en arbetsplats dygnet runt bidrar också till tryggheten i ett område.

Nära tillgång till dagligvaruhandel ses av många som en stor fördel, precis som närhet till annan allmän service. Här utgör handel i de mindre tätorterna en viktig del. Inte bara för att kunna köpa mjölk utan också som en lokal mötesplats. Nedanstående tabell visar förekomsten av viktiga former av serviceutbud i de olika områdena år 2023.

Kommersiell service	Sjuntorp	Upphärad	Åsaka	Velanda	Norra B
Livsmedelsbutik					
Obemanad/möjlighet till sälvbemanning					
Postombud					
Apoteksombud					
Kiosk/pizzeria					
Bensinstation					
Bank					
Vårdcentral					
Apotek					

Ideell service	Sjuntorp	Upphärad	Åsaka	Velanda	Norra B
Bygdegårdar					
Kulturleden Velanda					
Isrink					
Lekplats					

Offentlig service	Sjuntorp	Upphärad	Åsaka	Velanda	Norra B
Skola f-9					
Skola F-6					
förskola					
kommunal fritidsgård					
Återvinningcentral					
Vård och omsorgsboende					
LSS boende					
Simmhall					
Bokbussen					
Trygghetsboende					
Bibliotek					
Kulturskola					

Kommunal närvaro	Sjuntorp	Upphärad	Åsaka	Velanda	Norra B
Kommunal badplats					
Näridrottsplats					
Kommunala lekplatser					
Utegymp					
Vandringsleder					

Skola och förskola

Goda förutsättningar för att inhämta kunskap och socialt trygg miljö är viktiga fundament för en fungerande skola. Skolan/förskolan utgör en betydelsefull bas i bostadsområdets eller stadsdelens närmiljö. Dessa bör därför ligga så nära barnens bostad som möjligt. Detta ger också möjlighet till säkrare skolvägar.

Huvudregeln vid skolskjuts är att kommunen ska ordna kostnadsfri skolskjuts till och från den skola som kommunen har anvisat eleven. Kommunen kan dock ibland vara skyldig att anordna skolskjuts även för de elever som går i fristående skola eller i en annan kommunal skola.

Det finns förskola i varje mindre tätort i Trollhättans kommun; en i Norra Björke (kombinerat med fritidshem i byggnadens övervåning) respektive i Upphärad, två förskolor i Väne-Åsaka respektive i Veland, och fyra förskolor i Sjuntorp. Samtliga förskolor, förutom en av förskolorna i Väne-Åsaka, drivs i kommunal regi.

Det finns grundskola i alla småtätorter förutom i Norra Björke, som saknar grundskola sedan 2009. Sjuntorpsskolan har årskurs F-9, medan övriga skolor har årskurs F-6.

Kultur och fritid

Den kommunala kultur- och fritidsverksamheten medverkar till att alla människor ges möjlighet till ett rikt och varierat kultur-, idrotts- och friluftsliv. Verksamheten är en viktig faktor för hög livskvalitet, folkhälsa och det livslånga lärandet. Tillgång till naturen och det rörliga friluftslivet är en betydelsefull komponent där ett aktivt idrotts- och friluftsliv för stadens befolkning är en viktig förutsättning för att skapa en god livsmiljö.

Föreningslivet är av avgörande betydelse för att skapa positiva kultur- och fritidsaktiviteter. I Trollhättan finns ett stort antal verksamma föreningar med ett brett aktivitetsutbud.

Kommunen bedriver en fritidsgård i Sjuntorp. I Upphärad bedrivs en fritidsverksamhet ideellt, Lindåsgården.

Då det utöver i centralorten endast finns fritidsgård i Sjuntorp i kommunal regi är det således i det området samt centralortens omnejd som befolkningen har nära till en fritidsgård. 8 procent av befolkningen i åldern 12–17 år, vilket är den åldersgrupp kommunens fritidsgårdar är avsedda för, har närmsta fritidsgård inom 1 kilometer från sin bostad. 20 procent av befolkningen i åldern bor minst 10 kilometer från närmsta fritidsgård.

Kulturskolan bedrivs i centralorten och är till för barn och unga, 0 - 25 år.

Det finns inga fasta biblioteksverksamheter utanför Trollhättans centralort, däremot kommer Bokbussen till ett flertal platser i Trollhättans småtätorter och landsbygder.

Bokbussen håller även på att utveckla sitt serviceutbud så att det framöver ska gå att skriva ut och scanna in, ha bokcirklar eller liknande i bussen.

Vård och omsorg

I Sjuntorp finns ett vård- och omsorgsboende med 36 lägenheter. Boendet ligger i närheten till en hållplats för närtrafik samt till en hållplats för linjetrafik inom 500m. I Åsaka finns ett vård- och omsorgsboende med 10 marklägenheter. Boendet ligger i samhället med närhet till busshållplats för linjetrafik.

I Velandå finns det en gruppbostad med sex bostäder. Inom Edsvid finns två boenden. En enplansvilla som rymmer sex lägenheter och en som rymmer fem lägenheter.

Träffpunkter

I alla småtätorter finns det träffpunkter för seniorer. Träffpunkterna är ett öppet hus verksamhet som erbjuder olika aktiviteter.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

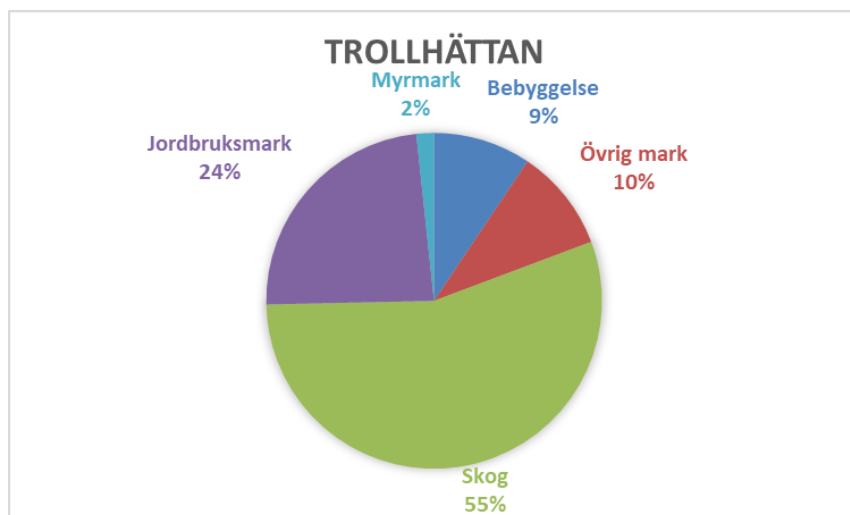
I Trollhättans kommun finns idag 10 431 hektar jordbruksmark, uppdelad på 9 684 hektar åker, 683 hektar betesmark och 64 ha övrig jordbruksmark.

Antalet lantbrukare har minskat från 457 år 1981 till nuvarande cirka 179 och antalet djur har minskat drastiskt. Antalet aktiva lantbrukare som har hela sin inkomst från jordbruket är långt mindre än vad uppgiften om antal lantbrukare uppger. Jordbruket i Trollhättan har gått från att varje gård hade djur av flera slag in till 1950-talet till mera specialiserad produktion. På 1950-talet hade majoriteten av de 1008 gårdar som fanns då mjölkkor. År 2020 var det färre än tio mjölkproducenter i kommunen. Antalet mjölkkor har minskat från 2276 till 403 under samma tid. 1872 var antalet kor i kommunen drygt 4500.

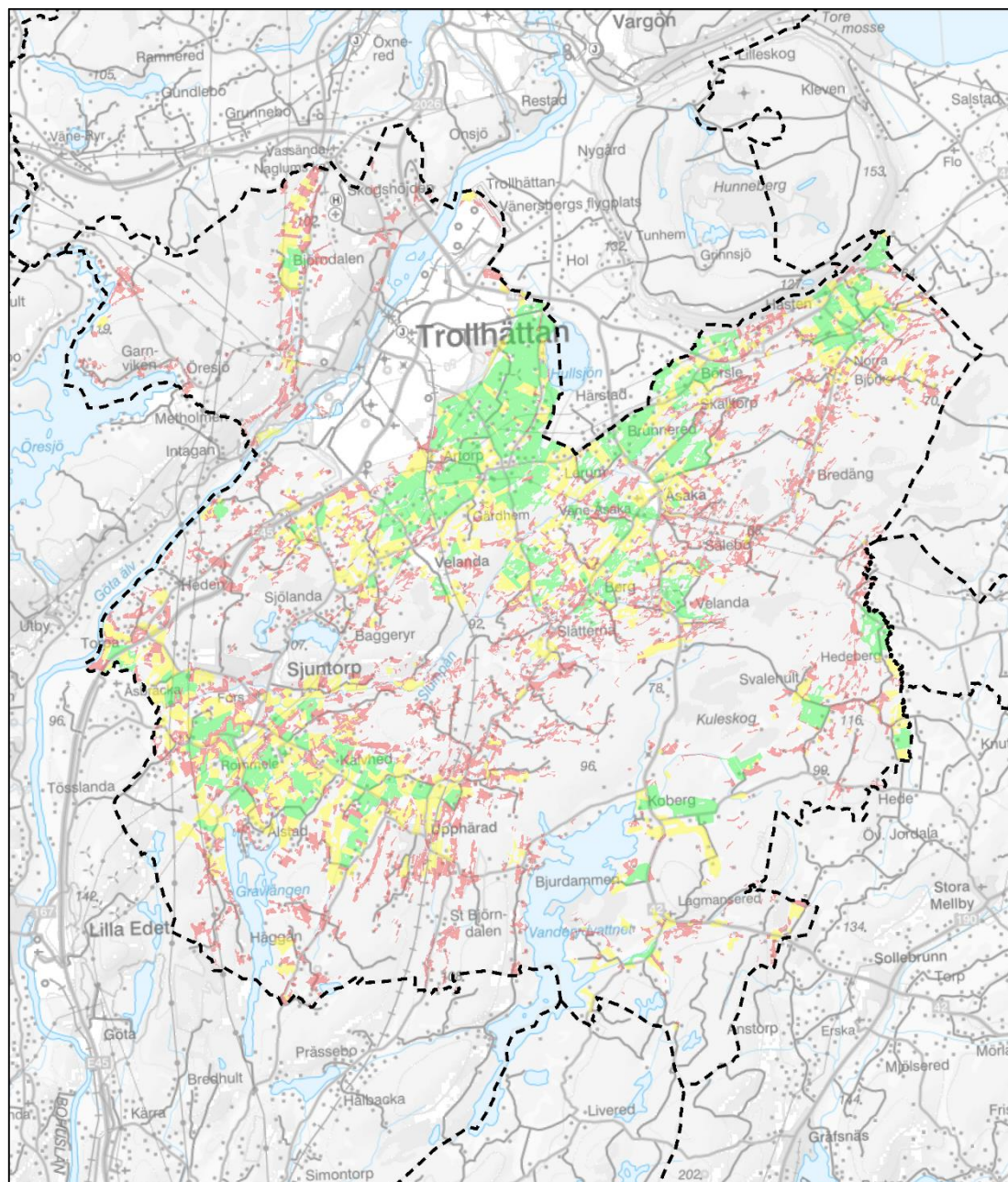
Befolkningen i Trollhättan har ökat med cirka fyrtiotusen personer under de senaste 100 åren, eller blivit tre gånger så stor, medan åkermarken under samma period har minskat med en fjärdedel eller cirka 3000 hektar. Från att ha 0,78 hektar åkermark per person 1930 finns nu 0,16 hektar jordbruksmark per Trollhättebo. I riket hade vi som mest 0,7 ha per person vid förra sekelskiftet. 2010 hade vi 0,28 hektar jordbruksmark per innevånare i Sverige. Enligt uppskattningar som gjorts av Jordbruksverket behöver vi 0,4 hektar per person för nuvarande levnadsstandard.

På den korta tiden mellan 2010 och 2020 har den bebyggda arealen ökat 7,5 % från 3 600 hektar till 3 870 hektar i kommunen. Under samma period har jordbruksmarken minskat med 307 hektar eller med drygt 3 %.

Trollhättan har en stor andel jordbruksmark och en stor andel bebyggelse i förhållande till landets genomsnitt. En fjärdedel av marken i kommunen utgörs av jordbruksmark.

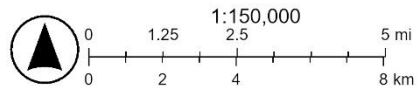
Jordbruksmarksanalys

2025-02-07

Jordbruksmarksanalys

- Jordbruksblock med högsta brukningsvärden
- Jordbruksblock med höga brukningsvärden
- Jordbruksblock med normala brukningsvärden

Baskarta: Lantmateriet

Jordbruksmarken, åkermark och betesmark har minskat cirka 2000 hektar från 1940–1950-talet när det fanns som mest i Trollhättan. Sedan 1960-talet har runt 900 hektar

jordbruksmark bebyggts i samhällenas eller stadens närhet. I Trollhättan finns nu 10 431 hektar jordbruksmark, uppdelad på 9 684 hektar åker, 683 hektar betesmark och 64 ha övrig jordbruksmark.

Antalet lantbrukare har minskat från 457 år 1981 till nuvarande cirka 179 och antalet djur har minskat drastiskt. Antalet aktiva lantbrukare som har hela sin inkomst från jordbruket är långt mindre än vad uppgiften om antal lantbrukare uppger.

Befolkningen i Trollhättan har ökat med cirka fyrtiotusen personer under de senaste 100 åren, eller blivit tre gånger så stor, medan åkermarken under samma period har minskat med en fjärdedel eller cirka 3000 hektar.

Från att ha 0,78 hektar åkermark per person 1930 finns nu 0,16 hektar jordbruksmark per Trollhättebo. I riket hade vi som mest 0,7 ha per person vid förra sekelskiftet. 2010 hade vi 0,28 hektar jordbruksmark per invånare i Sverige. Enligt uppskattningar som gjorts av Jordbruksverket behöver vi 0,4 hektar per person för att upprätthålla nuvarande levnadsstandard.

Kan Trollhätteborna äta sig mätta?

Jordbruksverket anger att det behövs 0,4 hektar jordbruksmark för att försörja en svensk medborgare med mat. I genomsnitt finns det knappt 0,3 hektar per person i landet. I Trollhättan fanns 9738 hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) till 59 058 innevånare år 2020. Det blir 0,16 hektar per person.

Tack vare att markerna hålls öppna genom jordbrukspolitikens gårdsstöd, eller ägarnas val att inte plantera igen marken, har den viktiga resursen jordbruksmark behållits och kan på några års sikt åter bli produktiv åker. Ofta krävs investeringar i marken, som ny eller restaurerad dränering, kalkning och några års brukande med anpassad gödsling för att få denna mark i god hävd igen, men till skillnad från hårdgjorda ytor är den inte för evigt förlorad för livsmedelsproduktion.

Åsaka, Gärdhem och Velande

Områdena kring Åsaka, Gärdhem och Velande ligger i mellanbygd med Tunhemsslätten i norr och skog i söder. Lantbruket här brukar delvis rationella fält i slättbygden och delvis de mer oregelbundna och skogomgärdade fälten i mosaiklandskapet i söder. Lerjordar dominerar men på högre belägna fält eller delar av fält kan det förekomma sten och berg i dagen. I låglänta marker återfinns mulljordar och marker som ibland översvämmas. Gårdarna är ofta placerade i randområdet mellan åker och skog. Mjölproduktionen har varit den dominerande driftsformen här, men nu återstår endast ett par mjölkgårdar. Några lantbruk har övergått till dikoproduktion, i flera fall som komplement till en anställning utanför gården. Odlingen består av foder i form av vall

och spannmål till djuren. Områdesvis och periodvis är jordbruksmarken starkt påverkad av olika klövvilt och odlingen begränsas då till extensiv vallodling eller trädas. I samhällenas närhet och där lantbruket lagts ner har boende med hästhållning ökat. Området söder om Veland och mosaiklandskapet runt Enerud- Baggården- Öventorp - Slätterna har utpekats som bevarandevärt odlingslandskap.

Tunhemsslätten

Tunhemsslätten ligger till största delen i grannkommunen, men ger tydligt karaktär av jordbruksbygd för infarten mot Trollhättans stad för de som kommer österifrån. Tunhemsslätten är ett plant område med sedimentära ler- och sandjordar. Här dominerar åkermarken med stora fält och raka ägogränser. Spannmålsodlingen dominerar området. Området runt Hullsjön har landskapsbildsskydd. Hela Tunhemsslätten i Trollhättans kommun, undantaget delen allra närmast staden är klassat som bevarandevärt odlingslandskap. I den omedelbara närheten till Trollhättan i västra delen av slätten har jordbruksmark tagits i anspråk för industribyggnation, logistiklokaler och infrastruktur. Animalieproduktionen i området har kraftigt minskat eller lagts ner. I slättens södra kant ökar antalet villor och lantliga boenden, i många fall med tillhörande hästhållning.

Björke

Björke är ett slättområde i förlängningen av Tunhemsslätten – eller av Floslätten i öster. Jordarna består mest av leror, men mulljordar är vanliga i de lägst belägna delarna. Lättare jordar som sand och mojordar ligger högre upp i terrängen. Bebyggelsen ligger högt i landskapet ofta på eller nära berg. Här dominerar ren växtodling, men ett litet antal jordbruk med varierande djurhållning finns.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

I vattentjänstplanen presenteras hur olika områden kan tänkas utvecklas. I vissa områden är alla fastigheter redan anslutna till det kommunala VA-systemet, för vissa områden är inriktningen att alla fastigheter ska vara anslutna men att så inte är läget i dag (Utbyggnadsområden eller verksamhetsområden). Det finns områden där kommunen behöver studera närmare om fastigheterna ska anslutas till det kommunala VA-nätet genom att bygga ut det, eller om fastigheterna fortsatt kan ha enskild försörjning (Utredningsområden). Det finns också områden med enskilt VA där ingen förändring är tänkt att ske. Däremot finns det också områden som hamnar mellan

Holm och Gärdhems-Artorp

65

Holm utgör ca 20 fastigheter som idag har enskilt vatten och avlopp. Enligt planen görs bedömningen att det finns ett högt exploateringsstryck i området i och med läget intill Velande tätort som i gällande översiktsplan pekas ut som ett område för utveckling av småtätort. Vidare finns det möjlighet att ansluta området till ett närliggande befintligt verksamhetsområde för VA.

I VA-planen pekas även Gärdhem-Artorp ut som bevakningsområde. Varför detta område är utpekats som bevakningsområde är för att enskilda avloppsanläggningar riskerar påverka vattentäkter vid ett ökat bebyggelsestryck samt att det riskera ha en negativ påverkan på Stallbackaån, vilken rinner ut i Hullsjön.

Området berörs av ca 21 fastigheter som idag primärt har enskilt vatten och avlopp samt med ett flertal relativt nya avloppsanläggningar. I området finns det några avtalskunder med kommunalt vatten. Vidare görs bedömningen att det finns ett vist exploateringsstryck i området, vilket baseras på andelen sökta förhandsbesked samt utförd nybyggnation i närområdet. Däremot är området inte utpekats i gällande översiktsplan som ett utvecklingsområde för tätortsutveckling, istället är det utpekats som landsbygdsområde. Området ligger i närheten till ett befintligt verksamhetsområde för VA och således finns det möjlighet till anslutning.

Avfall

Det finns tillgång till minst en miljöstation i samtliga småtätorter, varav befolkningen i dessa områden med omnejd har relativt nära avstånd. Avståndet är däremot desto längre för en relativt stor del av boende i mer glesbefolkade områden. Delar av Edsvid och Gärdhem har närmsta miljöstation i Trollhättan centralort. Det är dock möjligt att en miljöstation i angränsande kommun är närmre till hands för de boende i kommunens utkanter.

Hälsa och säkerhet

Farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods, om de inte hanteras rätt under en transport. Transporterna regleras av lagen om transport av farligt gods (2006:263) och transportmyndigheten för farligt gods på väg/järnväg, farleder och i luften är Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Sjöfartsverket respektive Luftfartsverket.

Genom Trollhättan transporteras farligt gods såväl på väg som på järnväg och kanal. Generellt sett rekommenderar vår riskhanteringsplan att ingen ny bebyggelse tillkommer närmre än 20-30 meter från en transportled för farligt gods. Upp till 100 meter från lederna rekommenderas att särskild hänsyn tas och vid avsteg från planens rekommendationer ska skyddande åtgärder och motivering framgå av beslutet för etablering.

Förorenad mark

Markföroreningar kan medföra risker för människors hälsa och vår miljö. Vilka riskerna är beror bland annat på vad marken används till och vilka föroreningar som finns i marken. Naturvårdsverket har tagit fram generella riktvärden för två olika typer av markanvändning: känslig markanvändning (KM) och mindre känslig markanvändning (MKM). Människor kan få i sig föroreningarna t.ex. via exponering orsakad av direktkontakt med den förorenade jorden eller vid av spridning av markföroreningar till luft, grundvatten och växter.

Föroreningar i marken kan förekomma på platser där olika former av miljöfarlig verksamhet bedrivs eller tidigare har bedrivits, där de förorenade markområdena huvudsakligen har uppkommit genom tidigare utsläpp, spill eller olyckshändelser. Det kan också röra sig om områden där förorenade massor har använts som utfyllnad.

Miljökontoret i Trollhättans stad arbetar kontinuerligt för att få till undersökningar och efterbehandlingsåtgärder av förorenad mark och förorenade byggnader. Förorenade områden som är kända och nya som upptäcks förs till ett särskilt markföroreningsregister som Miljökontoret har.

Radon

Radon från marken är den vanligaste källan till radon i byggnader. Hur höga halterna blir beror bland annat på de geologiska förhållandena, men kan även bero på byggnadsmaterialen i byggnaden. Varje år orsakar radon i bostäder ca 500 lungcancerfall i Sverige. Det finns dock inga kända risker att vistas i det fria på radonhaltig mark.

Markområden delas vanligen in i hög-, normal och lågriskområden beroende på mängden markradongas som avges. Enligt en översiktlig kartering från oktober 1988 har större delen av kommunen låg- eller normalriskmark. Lokala inslag av högradonmark finns bland annat i delar av Skogshöjden, Överby, Skoftebyn samt ett större stråk väster om väg 2025.

Klimatförändringar och klimatanpassning

2007 kom slutbetänkandet från Klimat- och sårbarhetsutredningen, "Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter" (SOU 2007:60). Där listades konsekvenserna av att den globala medeltemperaturen stigit med 0,7 grader de senaste 100 åren, och, enligt FN:s klimatpanel (IPCC), kommer fortsätta stiga med ytterligare 1,8–4,0 grader till år 2100 jämfört med medeltemperaturen 1990. Globalt sett kommer torra områden i allmänhet bli torrare medan fuktiga områden ännu fuktigare.

Den stora slutsatsen är att Sverige blir varmare och blötare, med fler dagar med kraftiga regn framför allt under vår, vinter och höst och med ökad avrinning till våra vattendrag. Sommartid får vi ett varmare och torrare klimat, framför allt i södra Sverige, där antalet tropiska nätter då temperaturen inte går under 20 grader kommer att öka. Av stor regional vikt är att Vänerns vattenstånd stiger och att havsnivåerna utmed västkusten höjs. Ett förändrat klimat ger också vissa positiva konsekvenser, som att energibehovet för uppvärmning minskar och att vattenkraftproduktionen ökar.

Bakom det förändrade klimatet ligger utsläpp av så kallade växthusgaser till atmosfären som leder till en starkare växthuseffekt. Enligt Naturvårdsverket var varje svensks utsläpp av växthusgaser 7,0 ton år 2010. Det totala utsläppet av växthusgaser i Sverige samma år var 66 232 000 ton, ett trendbrott då utsläppen för första gången sen 2004 ökade jämfört med föregående år.

Översvämningsrisk

Översvämningar är ett samlingsbegrepp för olika varianter av när områden ställs under vatten, tillfälligt eller permanent. I Trollhättan är riskerna för översvämning främst relaterade till kraftigare nederbörd där hårdgjorda ytor och brister i dagvattenhanteringen gör att områden hamnar under vatten, samt till ökade flöden i vattendrag som då svämmas över.

Delar av Stallbacka industriområde är invallat och marknivån ligger under älvens yta. Det invallade området avvattnas till ett särskilt profilregleringsdike som i sin tur mynnar ut i Stallbackaån.

Stora delar av slättlandskapet öster om Trollhättan avvattnas också via Stallbackaån. Trollhätte kanal/Göta älv är ett starkt reglerat och kontrollerat vatten. Regleringen av fördämningen sker vid Vargön och vid Trollhättans kraftstationer vilket medför att vattennivån i Trollhättan inte visar stora variationer. De största riskerna för en översvämning är om en katastrof skulle inträffa som medför att fördämningen i Vargön

eller invallningen av Stallbackaområdet skulle brista. Sannolikheten för en sådan händelse bedöms vara minimal. Vattenfall är ansvarig för invallningen, fördämningen och regleringen av Göta älv.

Ökad temperatur

Det varmare klimatet påverkar hälsan och ger en ökad risk för dödsfall på grund av värmeböljor och ökad smittspridning. Framför allt är det äldre och sjuka som löper stor risk vid extrem värme, och en tydligt ökad dödlighet har iakttagits redan efter två dagars ihållande värme. Värmeböljor får på så sätt konsekvenser för sjukvården när behovet av vård ökar.

Andra identifierade hälsoeffekter är ökat antal matförgiftningar, inträngning av avloppsvatten i dricksvattentäcker och i ledningar, ökad smittospridning via fästingar och mygg samt större risk för fukt och mögelskador i byggnader.

Inom samhällsplaneringen kan man mildra vissa földeffekter av värmeböljor genom att tidigt planera för dessa. Att inkludera gröna och blå miljöer vid till exempel utbyggnad av nya områden är ett sätt att anpassa samhället till stigande temperaturer. Träd, grönområden, vattendrag och dammar kan genom en strategisk placering fungera som luftförbättrare och temperatursänkare. Grönstrukturer är ett viktigt bidrag till att upprätthålla sunda ekosystem.

Ett sätt att hantera klimatanpassningen är att satsa på så kallade mångfunktionella ytor. En sådan yta tar hand om dagvatten, sänker temperaturen inomhus- och utomhus under sommarmånaderna, bidrar till skuggande miljöer samt sociala mötesplatser och biologisk mångfald.

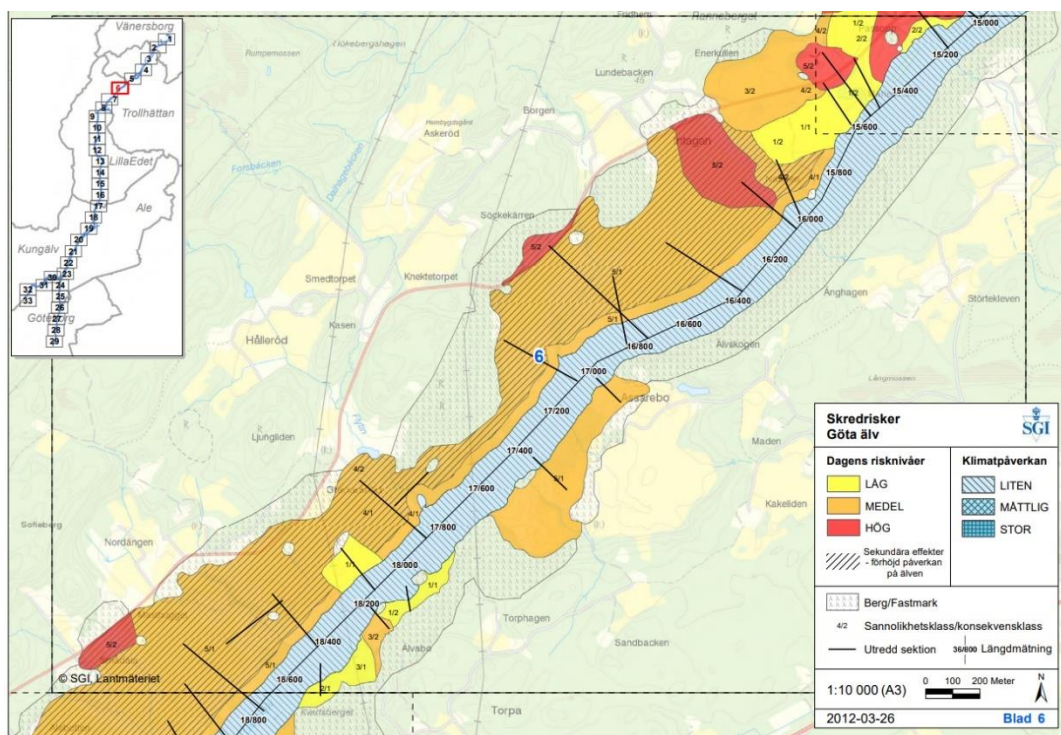
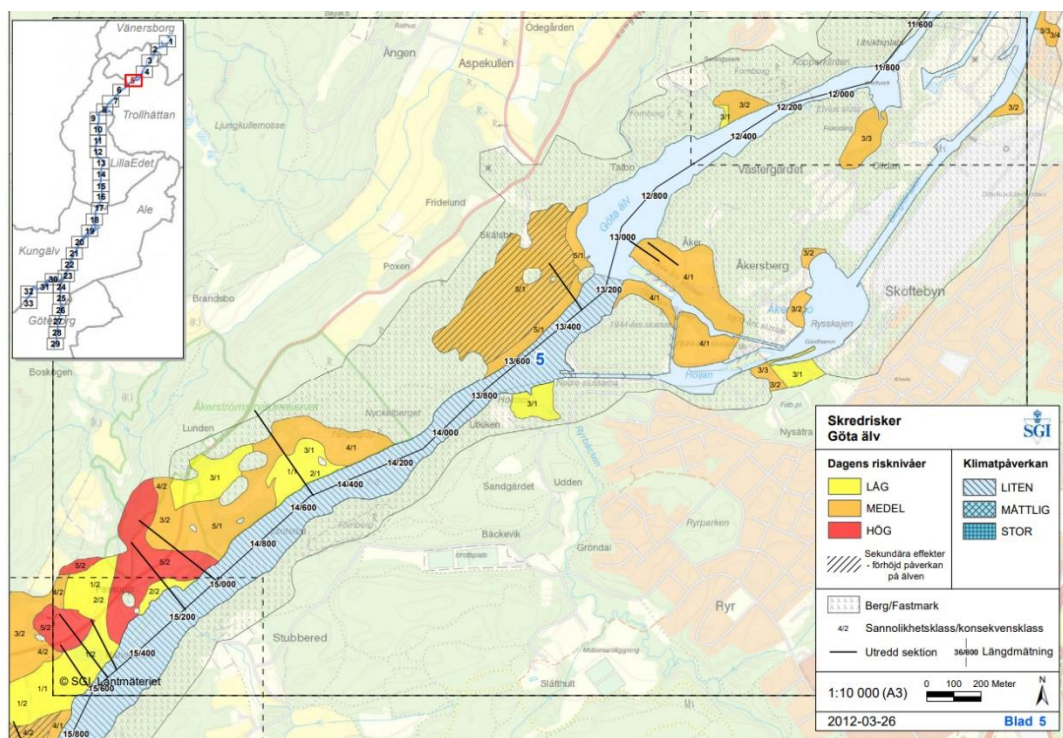
Geoteknik

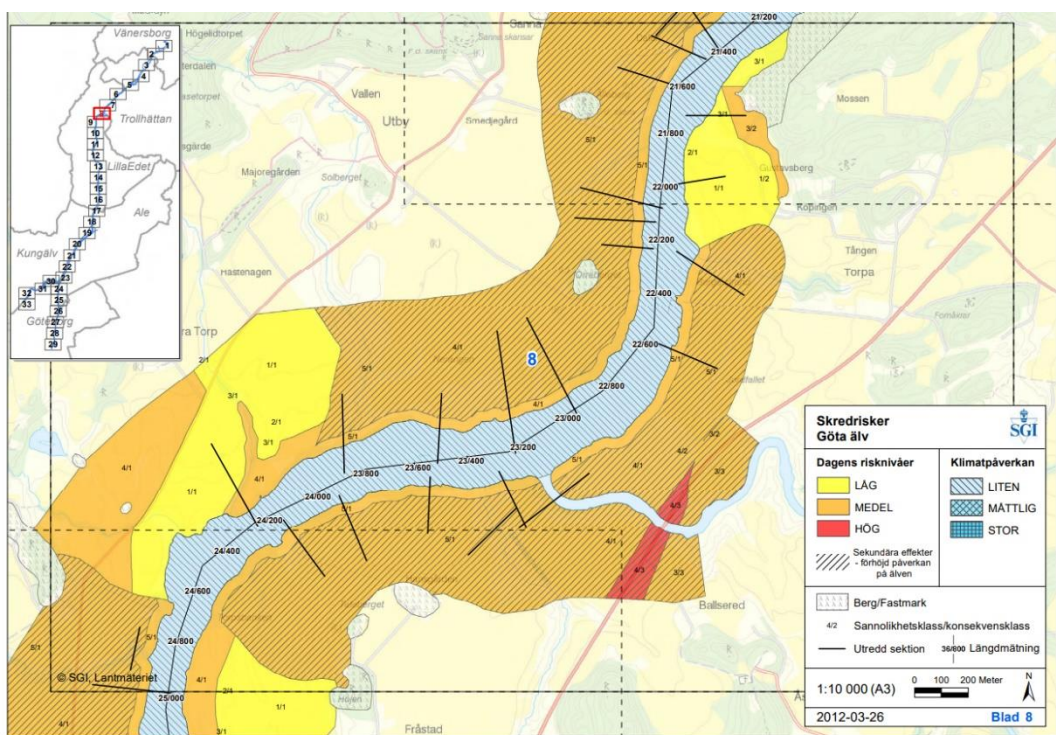
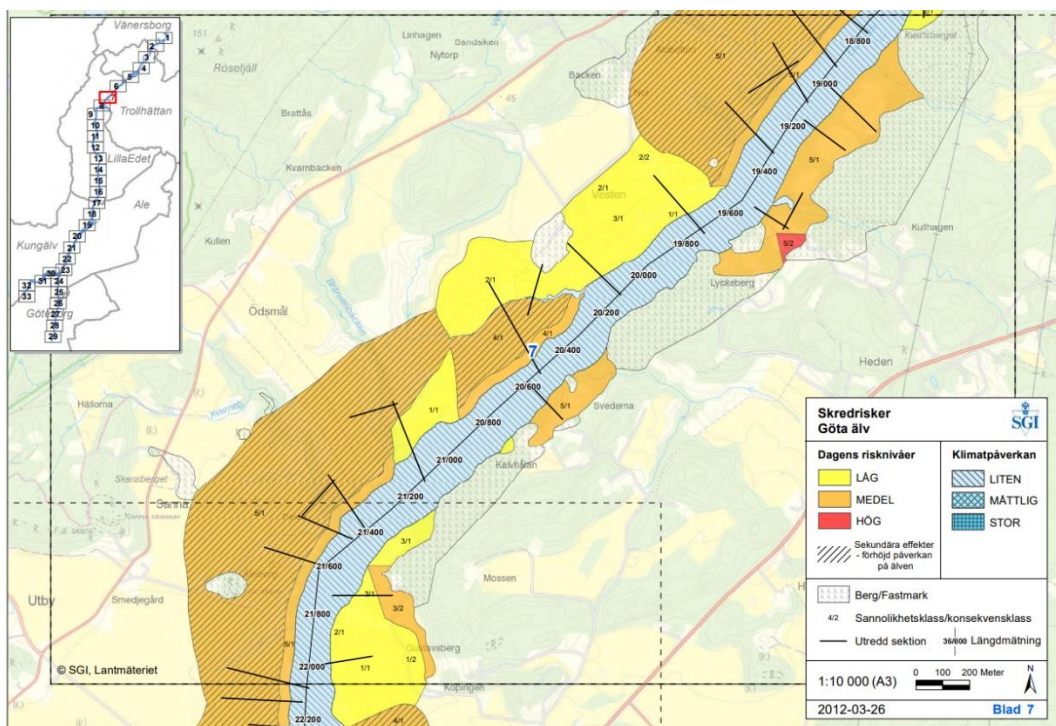
Risker för ras, skred och erosion

De ökade flödena till våra vattendrag påverkar också markens stabilitet. När stora mängder vatten rör sig snabbare än normalt eroderar strandkanter snabbare vilket kan leda till ras och skred. Stigande grundvattennivåer som konsekvens av en ökad mängd nederbörd påverkar också markens stabilitet och kan leda till ras och skred.

I Trollhättan är det framför allt längs Trollhätte kanal/Göta Älv som riskerna för ras och skred ökar om Vänern avbördas i större omfattning än idag. De största konsekvenserna ser vi dock nedströms slussar och fall i Göta Älvdalen. Även Slumpåns strandkanter har undersökts och stabiliserats utifrån ökad erosion som kan leda till skred.

Statens geotekniska institut (SGI) har utifrån ett regeringsuppdrag undersökt Göta Älvs strandkanter för att öka kunskapen om skredriskerna. Skredrisken bygger på två faktorer: sannolikheten för skred samt dess konsekvenser. Dessa faktorer har nu kartlagts av SGI i den så kallade Göta älvutredningen, 2012. I Trollhättans kommun finns tre områden som i dagsläget bedöms ha en hög skredrisknivå. Kartor nedan från SGI:s utredning.

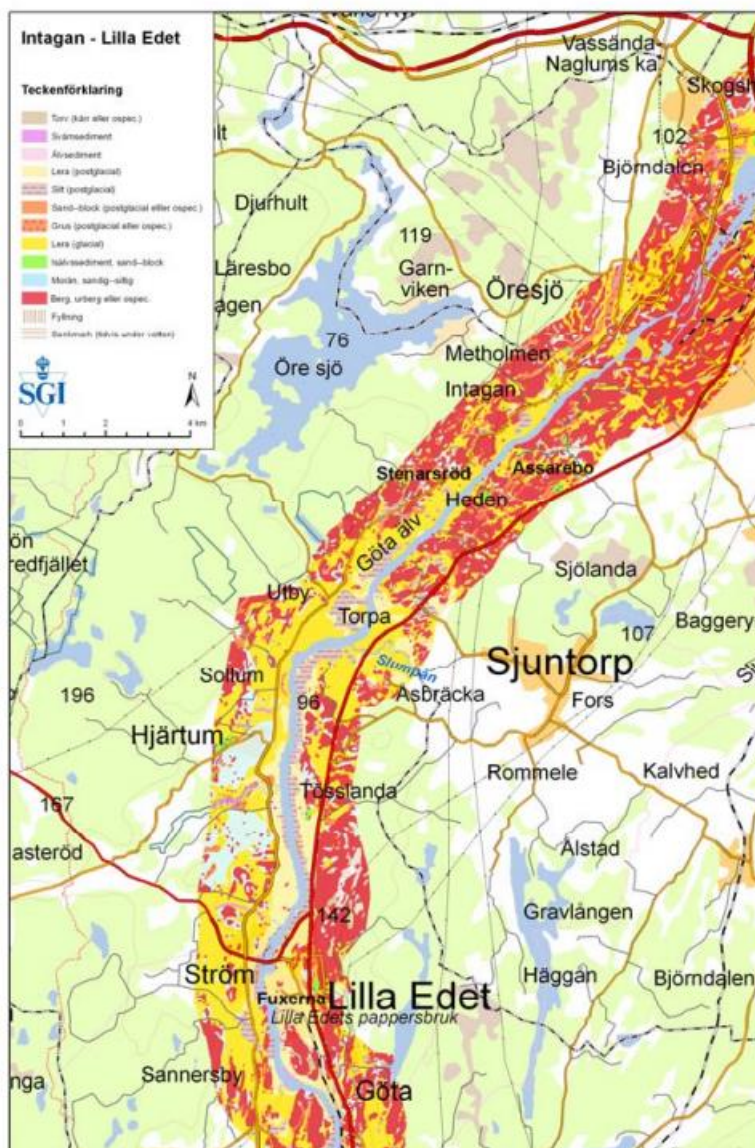

I Göta älvsutredningen från 2012 beskrivs att i den nordligaste delen av området, från Trollhättans kraftverk till området kring Slumpån, är landskapet varierat med grunda lerområden mellan uppstickande partier av berg eller friktionsjord. Leran är på många platser siltig och sulfidflammig. Gytjig lera är vanlig i de översta jordlagren. Lermäktigheterna varierar från ett par meter till cirka 25 m. På den östra sidan nedströms slussarna vid Trollhättans kraftverk utgörs de första fyra kilometrarna huvudsakligen av berg.

Leran har en odränerad skjuvhållfasthet som är låg till medium och den är mellan- till högsensitiv. Kvikklera förekommer längs merparten av sträckan. Leran har en överkonsolideringsgrad som närmast älven är högre (OCR mindre än 6) än längre ifrån densamma (OCR mindre än 3). Generellt minskar överkonsolideringsgraden söderut.

Från området kring Slumpån och söderut är området med lera sammanhängande och lerdjupen från 20 till mer än 45 m. De översta jordlagren, från en till fem meters djup, utgörs närmast älven av svämsediment i form av gyttjig lera, silt och sand. Den odränerade skjuvhållfastheten är låg till medium och leran är mellan- till högsensitiv. Kvikklera har påträffats i enstaka punkter. I området närmast Slumpån förekommer ett en till fem meter mäktigt lager friktionsjord i leran på cirka 20 ms djup (överkant lager på nivå cirka -1).

Torrskorpeleran, som ofta är siltig, har inom området vanligen en mäktighet på mellan en halv och en meter, men på enstaka platser finns mäktigheter på mellan två och tre meter.

Figur 5-3
Karta över del-
område 5 och 7.
Bakgrundskarta
© SGI, Lantmäte-
riet, SGU.

Inom området har ett stort antal små och stora skred inträffat. Skredet vid Intagan 1648 är troligen den största kända skredkatastrofen i Sverige.

I de nordligaste 4 km av området utgörs den östra stranden huvudsakligen av berg. Stabiliteten för den västra stranden är huvudsakligen låg. Beräknade säkerhetsfaktorer med odränerad analys varierar huvudsakligen mellan 1,0 och 1,7. Säkerhetsfaktorer beräknade med kombinerad analys ligger i de flesta fall kring 1,0, men slänter med säkerhetsfaktorer högre än 1,5 förekommer också. I det västra området har ett stort antal små och stora skred inträffat, där skredet vid Intagan år 1648 är det största.

För de följande 6 km, från Stenarsröd/Assarebo till området strax norr om Slumpån, är stabiliteten huvudsakligen låg. Även de sidoraviner som mynnar i Göta älv har låg säkerhet. Den beräknade säkerhetsfaktorn mot skred med odränerad analys ligger huvudsakligen mellan 1,1 och 1,3 och den beräknade säkerhetsfaktorn med kombinerad analys kring 1,0. Även inom detta område har ett stort antal skred inträffat.

Från området norr om Slumpån och söderut är stabiliteten i stort sett låg. Beräknade säkerheter mot skred med odränerad analys ligger huvudsakligen mellan 1,0 och 1,3 och säkerheten beräknad med kombinerad analys ligger huvudsakligen kring 1,0. Även här har ett stort antal skred inträffat, de flesta i den norra delen av området.

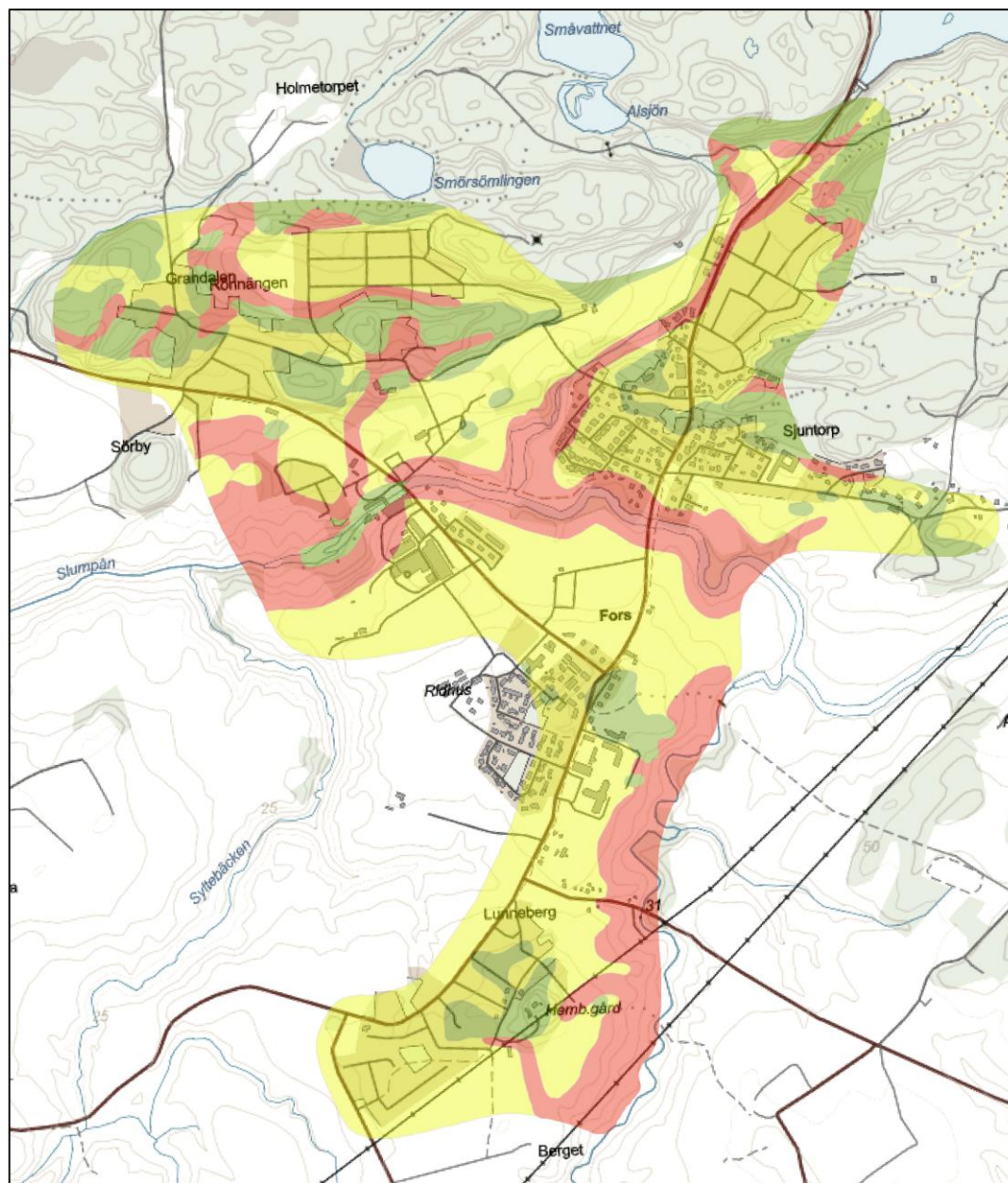
Sjuntorp

Samhälle söder om Trollhättan utmed Slumpån. I söder och sydost avgränsas området av Lillån som rinner upp åt norr. Lillån har ett meandrande lopp med över 10 m höga men oftast flacka slänter. Slänterna visar på aktiv erosion samt gamla skredärr. Längre norrut rinner Lillån ut i Slumpån som delar området från öst till väst. Slumpån har flackare samt lägre kanter, 2-5 m, och ett mindre meandrande lopp. Även här finns gamla skredärr men erosionen är mycket måttlig. Marken inom området sluttar ned mot vattendragen. Jordarten utgörs av lera som i ett flertal undersökningar noterats som kvick. Leran är bitvis överlagrad av silt, främst i anslutning till vattendragen. Inom området finns en del fastmarkpartier, ofta bestående av höjdparter med berg i dagen. Djup till berg varierar och kan bitvis vara stort.

Ett flertal gamla skredärr syns utmed åarna och erosion pågår längs Lillån. Endast en mindre del av sträckan utmed åarna har uppnått hög säkerhet mot skred och även här är framtida ytliga erosionsskred troliga. I de flesta tidigare utredningar har kvicklera noterats, varpå ett släntskred i västra fall kan bli bakåtgripande. Med detta i åtanke kan ett mycket större område beröras vid skred än vad nu markerats. I den västra delen av området går en lång brant slänt ned mot Slumpån från norr. I tidigare undersökningar har stabiliteten beräknats som låg för långa glidytor. Det innebär att säkerheten för bakomliggande område är mycket låg med tanke på risken för kvicklera. Längs med åarna har även en del närliggande hus hamnat inom markerat område då säkerheten ej

bedöms som tillfredställande. Tidigare utredningar har rekommenderat erosionsskydd utmed stora delar av åkanterna. Två mindre områden utmed vattendragen har åtgärdats med stabilitetsförbättrande åtgärder.

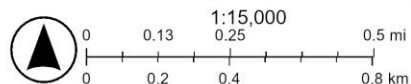
Sjuntorp: översiktlig stabilitetskartering

2025-03-17

översiktlig stabilitetskartering SRV (år 2000)

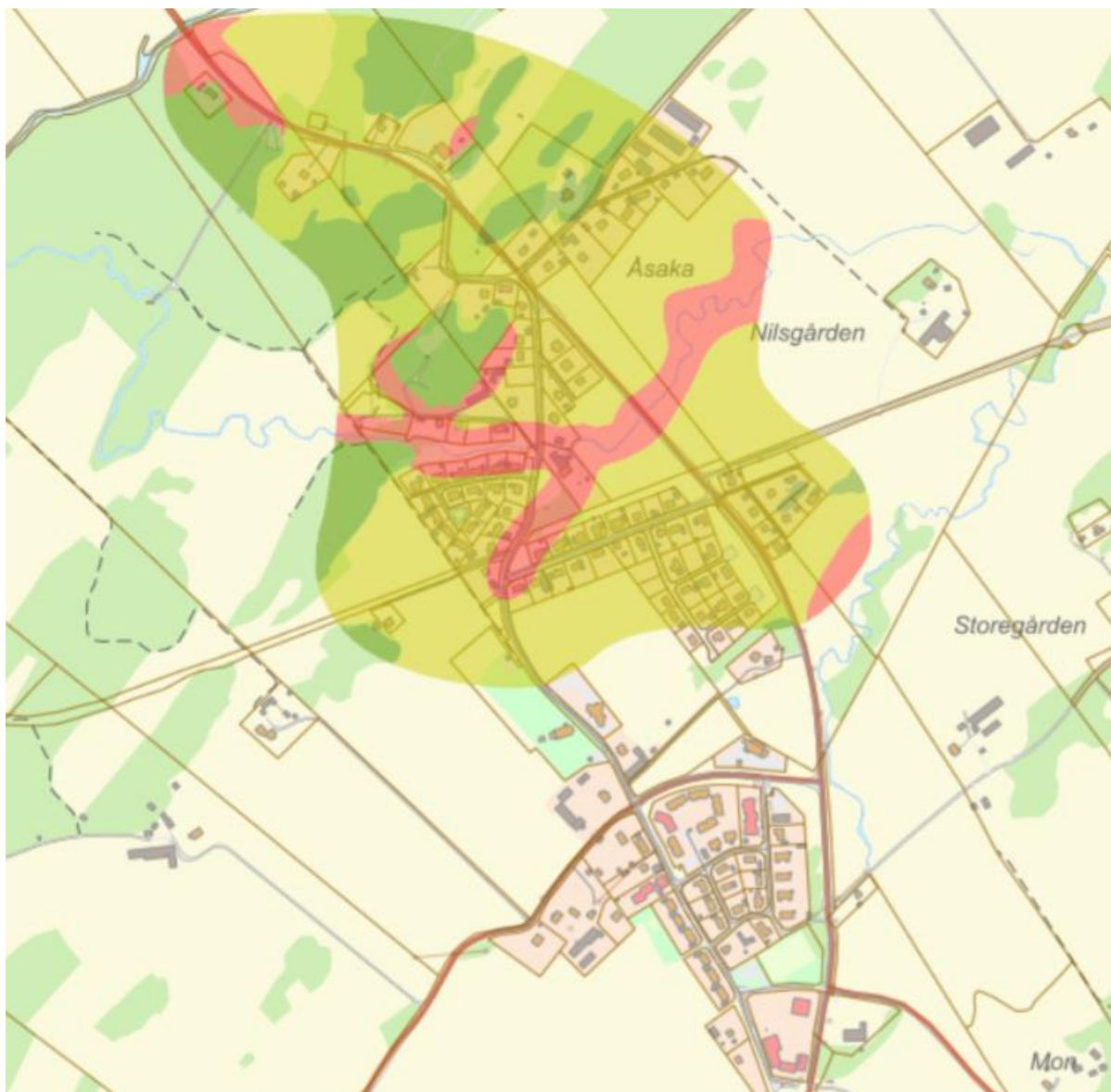
- stabilitetszon 1
- stabilitetszon 2
- stabilitetszon 3

Baskarta: Lantmäteriet

Åsaka

Utspridd småhusbebyggelse på relativt flack lermark sydost om Trollhättan. Marken lutar svagt ned mot en bäck mitt i området som rinner i öst-västlig riktning. Bäckens har ett meandrande lopp och mindre släntskred samt erosion har noterats. Inom området finns en del höjdparter med fastmark, främst i den norra delen. Tidigare undersökningar visar på lera med en mäktighet på 5-15 m. Enligt undersökningarna finns risk för kvicklera. Nu utförda fältundersökningar visade en lermäktighet på 10-15 m överlagrad av någon meter finsand.

Översiktlig stabilitetskartering SRV

- Stabilitetszon 1
- Stabilitetszon 2
- Stabilitetszon 3

Området utgörs av flackmark som endast svagt lutar ned mot en mindre bäck mitt i samhället. Utförda stabilitetsberäkningar gav relativt höga säkerhetsfaktorer varpå skredrisken bedöms som låg. Dock kan fortsatt erosion förväntas i bäckfåran vilket kan leda till släntskred/ras. Tidigare utredningar varnar för viss risk för kvicklera. Men då eventuella skred förväntas bli ytliga bedöms inte risken för bakåtgripande skred som överhängande. Däremot har inte stabiliteten mot ån i norr utretts varpå detta område markerats. Ingen bebyggelse anses direkt hotat förutom möjligen den gamla stationsbyggnaden där den sydgående biflödet till bäcken utsätter marken för kraftig erosion. Här utlägges förslagsvis erosionskydd för att undvika framtida stabilitetsproblem.

Vatten

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och en förutsättning för allt liv. De flesta av jordens växt- och djurarter är helt beroende av bra vattenmiljöer för sin överlevnad. Vatten har också ett stort värde genom att det ger möjlighet till upplevelser och ett aktivt friluftsliv.

Inom EU finns det sedan år 2000 ett gemensamt regelverk, kallat ramdirektivet för vatten eller vattendirektivet, som ska säkra en god vattenkvalitet i Europas grund- och ytvatten. Vattendirektivet ställer krav på att alla medlemsländer arbetar på ett gemensamt sätt med vattenförvaltningen. Arbetet ska vara inriktat på att minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning och förbättra tillståndet för vattenberoende ekosystem.

Den europeiska modellen utgår från avrinningsområden, det vill säga vattnets naturliga väg genom landskapet, istället för administrativa gränser som exempelvis kommungränser. Sverige är indelat i fem vattendistrikt där Trollhättans kommun tillhör Västerhavets vattendistrikt. I varje vattendistrikt finns en vattenmyndighet med uppgift att samordna och lägga fast ramarna för vattenförvaltningen. I Västerhavets vattendistrikt är det länsstyrelsen i Västra Götaland som är utsedd till Vattenmyndighet.

Vattendistriktet är vidare indelat i stort antal vattenförekomster. En vattenförekomst är ett homogent vattenområde, exempelvis en sjö eller en sträcka i en å eller en älv. För sjöar gäller en minsta yta på 1 km², och för vattendrag skall inte uppströms liggande tillrinningsområde understiga 10 km². Också större grundvattenområden kan utgöra en vattenförekomst. Trollhättans kommun är indelad i 18 olika vattenförekomster: 3 sjöar, 14 vattendrag och ett område för grundvatten. För varje vattenförekomst har Vattenmyndigheten genomfört en kartläggning av vattenkvaliteten och tilldelat området en statusklass.

Statusklassningen är indelat i ekologisk och kemisk status. I den ekologiska statusen för ytvatten omfattas bedömningar kring bl.a. växt- och djurliv, övergödning, förorening, förekomst av vandringshinder och påverkan genom rensningar. För grundvatten bedöms bl.a. den kvantitativa tillgången. Den ekologiska statusen bedöms på en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig. Den kemiska statusen är en bedömning av bl.a. halter av 33 prioriterade miljögifter som EU har gemensamma gränsvärden för. Den kemiska statusen bedöms som god eller uppnår ej god.

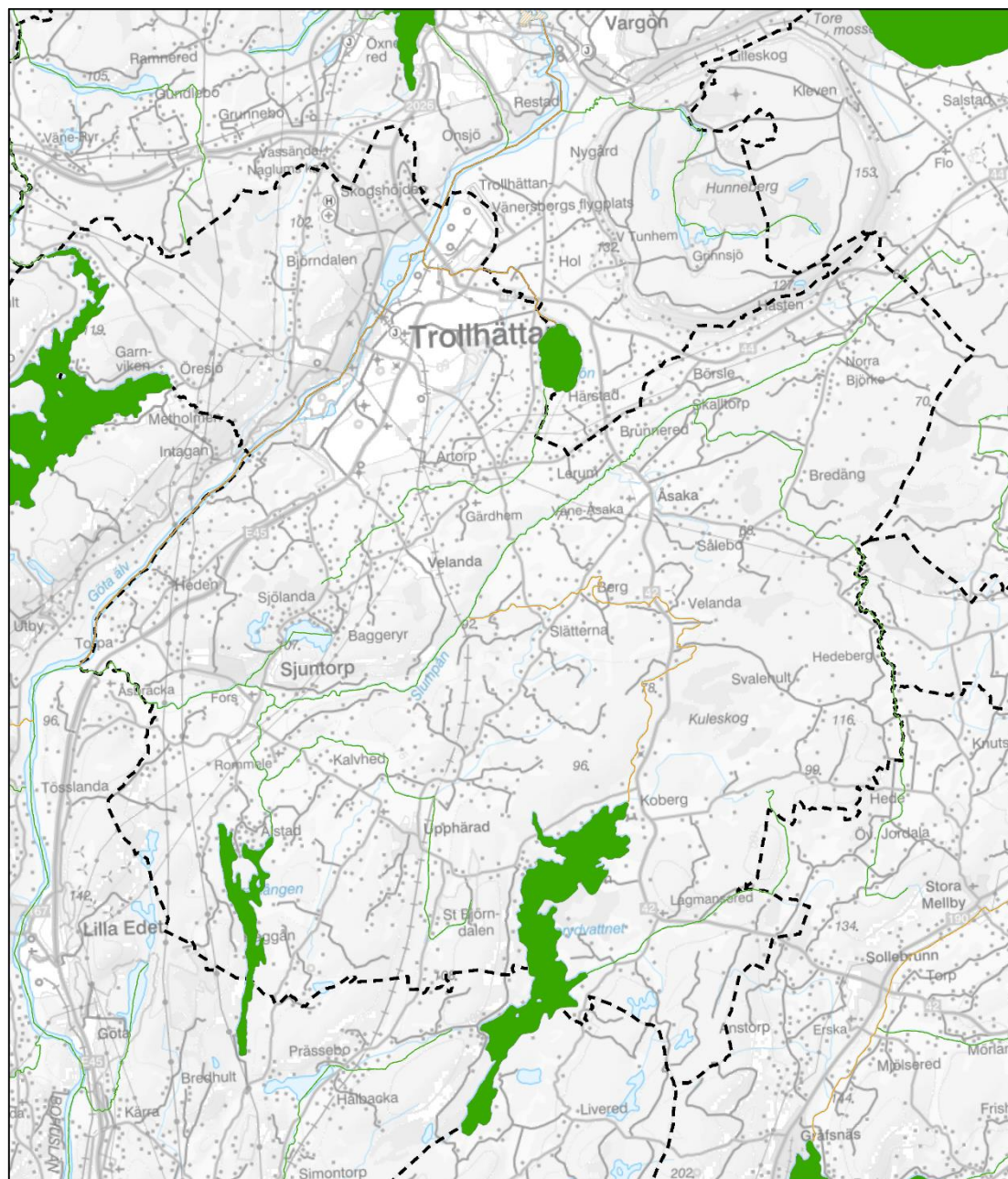
Miljökvalitetsnormer

2009 beslutade Vattenmyndigheten om miljökvalitetsnormer för samtliga vattenförekomster. En miljökvalitetsnorm uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt.

ID	Vattenförekomst	Typ	Ekologisk status	Kvalitetskrav MKN
WA89246825	Hunneberg	Grundvatten	God	
WA97213515	Vanderydsvattnet	Sjö	Måttlig	2039
WA56195062	Gravlången	Sjö	Måttlig	2039
WA53622142	Hullsjön	Sjö	Dålig	2033
WA99224732	Öresjö	Sjö	Måttlig	2033
WA56610219	Visslaån	Vattendrag	Måttlig	2039
WA21973605	Trehörningen med bäck	Vattendrag	Måttlig	2039
WA40615844	Lillån - Rommele till Gravlången	Vattendrag	Måttlig	2039
WA89335144	Lillån - mynningen till biflöde vid Rommele	Vattendrag	Måttlig	2039
WA24221471	Lillån - sammanflöde vid Rommele till källområden	Vattendrag	Måttlig	2039
WA30901892	Slumpån - Lillån / Sjuntorp till Visslaån / strax uppströms järnvägsbron	Vattendrag	Måttlig	2039
WA71060075	Stallbackaån - uppströms Hullsjön	Vattendrag	Måttlig	2033
WA73499926	Stallbackaån - mynningen till Hullsjön	Vattendrag	Måttlig	2033
WA62510136	Iglabäcken	Vattendrag	Måttlig	2039
WA20218844	Björkeån	Vattendrag	Måttlig	2039
WA13153102	Lerumsån - sammanflödet Björkeån / Skalltorp till källområdena	Vattendrag	Måttlig	2039
WA87968084	Göta älv - Väneren till Stallbacka	Vattendrag	Otillfreds-ställande	2039
WA50416898	Lerumsån - sammanflödet Visslaån och Lerån / järnvägsbron till Skalltorp	Vattendrag	Måttlig	2039
WA98391015	Slumpån - mynningen till Lillån / Sjuntorp	Vattendrag	Måttlig	2033
WA16165459	Göta älv - Slumpån till Stallbackaån	Vattendrag	Otillfreds-ställande	2039

Figur 17. Tabellen visar en sammanställning över de vattenförekomster som förekommer inom planområdet med den senaste klassificeringen av ekologisk status eller ekologisk potential enligt Vattenkartan (VISS, 2025).

Kemisk status ytvatten 2021-2027

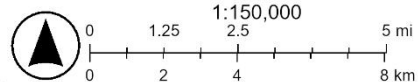

2025-02-07

- Kvalitetskrav kemisk status
- God kemisk ytvattenstatus
 - God kemisk ytvattenstatus med senare mätår 2027
 - God kemisk ytvattenstatus med tidsfrist till 2027
 - God kemisk ytvattenstatus med tidsfrist till 2027
 - God kemisk ytvattenstatus med tidsfrist till 2027

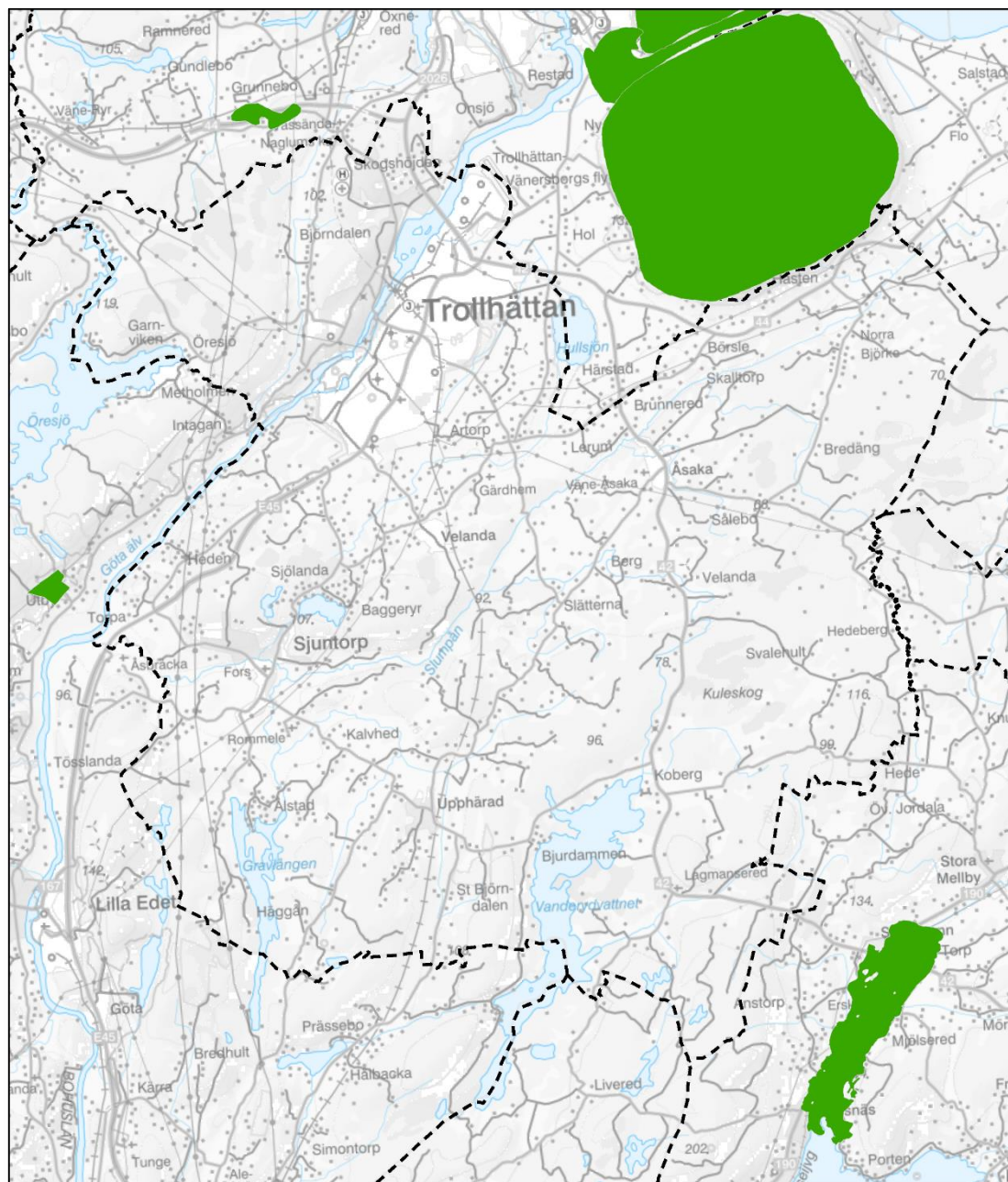
MKN_vattendrag_kemisk_status_kvalitetskrav

MKN_sjoar_kemisk_status_kvalitetskrav

Baskarta: Lantmateriet

status grundvattenförekomster 2021-2027

2025-02-07

- Kvalitetskrav kvantitativ status
- God kvantitativ status
- God kvantitativ status med tidsfrist till 2027
- Kvalitetskrav kemisk status
- God kemisk grundvattenstatus
- God kemisk grundvattenstatus med tidsfrist till 2027

MKN_grundvatten_kvantitativ_status_kvalitetskrav

MKN_grundvatten_kemisk_status_kvalitetskrav

1:150,000

0 1.25 2.5 5 mi
0 2 4 8 km

Baskarta: Lantmateriet

Ekologisk status ytvatten 2021-2027

